

Sisäministeriö, kirjaamo,
kirjaamo(at)intermin.fi; sari.mustila(at)intermin.fi
Viite: SMDno-2016-1495

ja

RAKLI ry
Annankatu 24
00100 HELSINKI

Viite: **RAKLI:n lausunto 21.12.2017 hallituksen esityksestä laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta**

Asia: Kommentit **keltainen ylimaalaus** RAKLI:n lausuntoon

Rakennusneuvos Pekka Rajajarvi 25.1.2018
Monontie 12 19210 LUSI
pekka.rajajarvi@hotmail.fi
p. 040 7268 260

RAKLI pitää oikeasuuntaisena, että väestönsuojien rakentamisvelvoitetta muutetaan lakiluonnoksessa esitetyiltä osin. Esitetyt muutokset eivät kuitenkaan ole riittäviä vaan **RAKLI:n näkemyksen mukaan väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta olisi perusteltua luopua pääsääntöisesti kokonaan.** Mikäli näin ei tehdä tulisi esittää ainakin keskeisimmät konkreettiset uhka- ja vaaratilanteet kytkettyinä käytännön valmiustason nostamis- ja suojautumistoimenpiteisiin, joiden perusteella väestönsuojien rakentamista Suomessa edelleen edellytetään, toisin kuin liki kaikissa vertailukelpoisissa maissa.

Väestönsuojien rakentamista ei tule arvioida rakentamisen näkökulmasta, vaan se kuuluu kokonaisumaanpuolustukseen. Väestönsuojelu on osa uskottavaa puolustusta ja väestönsuojat ovat väestönsuojelutyön keskeisin osatekijä. Liitteenä diaesitys jossa on kuvattu asiaa tarkemmin.

A. Ennen väestönsuojien kriisiaikaista käyttöä, niillä on yhteiskunnan kannalta tärkeä rooli.

1. väestönsuojilla on aina normaaliolojen käyttö
2. vahvistaa kansalaisten puolustuskykyä
3. antaa poliittiselle johdolle mahdollisuuden vastustaa ulkopuolista painostusta
4. antaa muualle signaalin, meillä on kansalaisten suojaus kunnossa
5. yhteiskunnan toimintakyky säilyy, kun ihmisiä ei tarvitse evakuoida uhkatilanteessa
6. sotilaat voivat keskittyä omiin tehtäviin, vss- henkilöt hoitavat siviilien suojelun

B. Hyvin suojautunutta kansakuntaa vastaan ei kannata hyökätä, tulee kalliiksi saavuttaa haluttu tuho. Väestönsuojat voivat jopa estää vihollisen hyökkäyksen ainakin rajoittaa hyökkäyksiä

Turvallisuuskomitea on vuonna 2013 ja uudelleen vuonna 2017 katsonut, että väestönsuojien rakentamisvelvoitteita ei tulisi purkaa vuoden 2011 pelastuslain tasosta. *Kysynkin RAKLI:LTA mikä muu taho voisi paremmin arvioida väestönsuojien rakentamisen tarpeellisuutta.*

Väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta ja velvoitteen perusteluista

Lakiluonnoksessa esitetyt kevennykset Väestönsuojien rakentamisvelvoitteeseen sekä lakiluonnoksessakin mainitussa 6.12.2017 voimaan tullessa Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksessa väestönsuojien rakentamista koskeneet muutokset eivät nähdäksemme riittävällä tavalla toteuta pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman tavoitetta väestönsuojien rakentamisvelvoitetta koskevista normitalkoista.

Ensisijainen tapa toteuttaa hallitusohjelman kirjausta rakentamisen normitalkoista olisi muuttaa pelastuslakia niin, että väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luovuttaisiin.

Ei voida vedota, että Sipilän hallitusohjelmassa olisi mainittu väestönsuojien rakentamisen lopettaminen, se on RAKLI:n omaa tulkintaa.

Sanatarkasti siellä lukee näin ”käynnistetään kärkihankkeena valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot kustannusten ja byrokratian keventämiseksi, säästöjä haetaan mm. väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen rakentamisen osalta”.

Väestönsuojia rakennetaan maailmassa Suomen lisäksi Sveitsissä, Albaniassa ja Israelissa. Sen sijaan esimerkiksi Virossa ei vastaavaa velvoitetta ole ja Tanskassa kunnat saavat uhka- arvion perusteella päättää vaativatko väestönsuojien rakentamista. Miksi Suomen tilanne poikkeaa niin ratkaisevalla tavalla muista maista, että väestönsuojien rakentamisvelvoite olisi edelleen perusteltu?

Suomi vie ulkomaille väestönsuojien varusteita ja suunnittelua 15-20 milj. eurolla, lähes kolmeen kymmeneen maahan, mutta ei kuitenkaan RAKLI:n luettelempiin maihin. Olen käynyt kertomassa Virossa Suomen vss-järjestelmästä, ovat kovasti kiinnostuneita. Itämeren alueen turvallisuustilanne on aivan viime aikoina kehittynyt epävakaampaan suuntaan. Myös Ruotsi on tämän huomannut ja ryhtynyt toimiin – mukaan lukien se, että siellä parhaillaan tehdään laajaa selvitystä väestönsuojien kunnosta ja palauttamisesta käyttökuntoon. Ruotsissa on huomattu, että tämän normin purku oli virhe ja nyt virhettä korjataan. Väestönsuojat tulee rakentaa normaali rakentamisen yhteydessä, jälkikäteen se on kallista ja hankalaa toteuttaa.

6.12.2017 voimaan tulleen Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen perusteluissa todettiin, että kiinteistökohtaisten väestönsuojien rakentamisen jatkaminen sotilaallisiin uhkiin varautumiseksi on menettänyt merkityksensä. Vastaavasti nyt lausuntokierroksella olevassa lakiluonnoksessa todetaan, että ”ei ole esitettävissä näkökohtia, jotka puoltaisivat väestönsuojien rakentamisen keventämistä entisestään.” RAKLI:n näkemyksen mukaan väestönsuojien rakentamisvelvoite edellyttää avointa keskustelua, jossa myös sääntelyn kustannuksien maksajille tuotaisiin esille myös ne todelliset perusteet, joilla velvoitetta edelleen perustellaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain muutos käsitteli (115 §) lähes pelkästään rakennusoikeuden määrittelyä ja siinä muutamalla sanalla väestönsuojien osuutta siitä. Silti ympäristöministeriön lakiesityksessä sen perusteluissa käsiteltiin useamman sivun osuudelta väestönsuojien rakentamisvelvollisuutta. En tiedä toista lakiesitystä, jossa ao. ministeriö olisi käsitellyt jotakin muuta lakia noin laajalti. Oma tulkintani on, että tällä ympäristöministeriö halusi esittää rakennuttajille haluavansa lopettaa väestönsuojien rakentamisen. Ympäristöministeriö ei kommentoinut lainkaan väestönsuojien rakentamista pelastuslain muutoksesta antamassaan lausunnossa.

YM:n lakiesitys 85/2017 on liitteenä, väestönsuojien osuus maalattu keltaisella.

Pelastuslain 76 § mukaan väestönsuojat on voitava ottaa käyttöön 72 tunnissa. Perustelu kaivattaisiin esimerkiksi sille mitkä ovat nykyaikana 72 tuntia etukäteen tiedossa olevat realistiset uhkakuvat, joiden yhteydessä väestönsuojelua ei olisi mahdollista toteuttaa evakuoinneilla vaan nimenomaan väestönsuojat olisivat oikea ratkaisu. Lähtökohtaisesti on vaikea nähdä, että 72 tunnin käyttöönottoajalla hyödynnettävät väestönsuojat ja yllättävät uhkatilanteet sopisivat hyvin yhteen.

72 tunnin käyttövalmius tarkoittaa sitä, että suojat saatetaan siinä ajassa lopulliseen käyttökuntoon. Tilanteen kiristyyessä väestönsuojien käyttövalmiutta kohotetaan mm. tarkastamalla suojia, kouluttamalla käyttöhenkilöstöä.

Liitteenä diaesitys, jossa tarkempi jaottelu.

1. Normaaliolojen toimenpiteet kattaa 90 %
2. Valmiustilanne kattaa 7 %
3. Suojan lopullinen kunnostus 72 tunnissa kattaa toimenpiteistä 3 %.

Väestönsuojien rakentamista rakennusoikeuden lisäksi perustellaan sillä, että se yhdenmukaistaa monella paikkakunnalla jo voimassa olevan käytännön koskemaan kaikkia maanpäällisiä väestönsuojia, ja että näissä tapauksissa muutoksen myötä kasvavasta huoneistoalasta saatava tuotto kompensoisi väestönsuojien rakennuskustannuksia. Kuntakohtaisten tulkintakäytäntöjen yhdenmukaistaminen on perusteltua. Koska nyt lainsäädännön tasolle lisättäväksi ehdotettu käytäntö on jo käytössä monilla paikkakunnilla, ehdotettu muutos ei varsinaisesti toteuta hallitusohjelman kirjausta kustannuksia keventävistä normitalkoista. Kustannusten kompensointi siirtämällä väestönsuoja rakennusoikeuden ulkopuolelle ei käytännössä kevennä ratkaisevasti väestönsuojan rakentamisen aiheuttamaa suhteellista haittaa ja kustannuksia. Asuntojen omakustannusvuokrissa kaikki rahoitus- ja ylläpitokustannukset jaetaan huoneistoalan suhteessa. Huoneistoalan kasvu kasvattaa myös väestönsuojan kokoa ja kustannuksia. Lakimuutos ei siis kompensoi väestönsuojien rakennuskustannuksia. Aukkaat joutuisivat jatkossakin kustantamaan vuokrissaan väestönsuojat, jotka lakiluonnoksen perusteluiden mukaan on siis tulkittavissa tarpeettomiksi.

Olessani vielä sisäministeriössä (eläkkeelle 2016) tein laskelmat ja arvion, että noin puolet 819:sta väestönsuojasta rakennetaan maan päälle. Ympäristöministeriön oppaan 72 mukaan maanpäällinen väestönsuoja laskettiin kerrosalaan kuuluvaksi. Pääkaupunkiseudulla rakennusoikeuden hinta lähentelee 1000 euroa neliömetrille, joka on sama kuin väestönsuojan lisäkustannus. Allekirjoittanut on ajanut sisäministeriössä rakennusoikeuden muutosta viimeiset 20 vuotta ja nyt kun se on saatu aikaan, RAKLI yrittää mitätöidä sen vaikutuksen. Niinkin vastuullinen ja iso järjestö kuin RAKLI on, sen pitäisi pysyä totuudessa. Esimerkiksi 5000 neliömetrin asuinrakennuksen 100 neliömetrin väestönsuoja antaa yhtiölle lisärakennusoikeutta 100 neliömetrin verran. Myytäessä siitä voisi saada 400 000 euroa ja lisäväestönsuojaa pitäisi rakentaa (varasto 1%) 1 m^2 , joka lisäkustannus on alle 1000 euroa. Esitin ympäristöministeriön lakiesitykseen 85/2017 sitä, ettei väestönsuoja toisi itsessään enää lisää väestönsuojan pinta-alaa. Pelastuslaissa tulisi mainita, ettei väestönsuoja itsessään lisää suojan tarvetta.

Lakiluonnoksessa todetaan väestönsuojien määrä ja todetaan, että 50 kunnassa (170 000 yhteensä asukasta) ei ole lainkaan väestönsuojapaikkoja ja 285 kunnassa (yhteensä 1,9 miljoonaa asukasta) on paikkoja alle puolelle. Tämä ei kuitenkaan välttämättä toimi perusteluna väestönsuojien rakentamisvelvoitteelle: vaikka osassa kunnissa on niukasti paikkoja suhteessa asukasmäärään, tämä ei kuitenkaan korjaannu väestönsuojien rakentamisvelvoitteilla, jos näihin kuntiin ei rakenneta uusia rakennuksia, joihin velvoitetaan väestönsuojia. Jos kyseiset kunnat ovat esimerkiksi muuttotappioalueilla tai vahvasti pientalovoittoisia, niihin ei synny uusia väestönsuojia riippumatta niiden rakentamisvelvoitteesta. Lisäksi voi perustellusti kysyä, missä määrin tällaiset kuntiin kohdistuu uhkia, jotka perustelisivat väestönsuojien rakentamista. Vastaavasti hallituksen esityksessä maankäyttö- ja rakennuslain muutokseksi (HE 85/2017) todettiin, että esimerkiksi Helsingissä on 750 000 väestönsuojapaikkaa, eli enemmän kuin asukkaita. Tällöin niiden lisärakentaminen ei välttämättä ole perusteltua, etenkin jos myös naapurikunnissa on runsaasti paikkoja suhteessa asukasmäärään. Väestönsuojien rakentamisvelvoitetta ei voi perustella suojapaikkojen kokonaisuudella huomioimatta olemassa olevaa väestönsuojakantaa ja alueellista rakentamistilannetta.

Ennen vuoden 2011 pelastuslain muutosta velvoitteen raja oli 600 m², silloin pieniinkin kuntiin syntyi väestönsuojia. Jos niissä pienissä kunnissa ei jatkossa olisi velvoitetta, voitaisiin jo rakennetut väestönsuojat purkaa. Väestönsuojan ylläpito ei vaadi suuria kustannuksia, varusteita ja laitteita ei käytetä normaalioloissa. Teräsbetonsuojan käyttöikä on vähintään 100 vuotta. Mikäli Keski-Pasilan ja Kalasataman rakennuksia varten ei olisi tehty väestönsuojia, olisivat asukkaat ilman suojapaikkaa. Pahan paikan tullen ei auta, jos Itäkeskuksessa on ylimääräisiä suojapaikkoja. Suomen 4,2 miljoonasta suojapaikasta noin 1 miljoonaa suojapaikkaa (hiekkasuodatin) on ilmanvaihdon osalta täydellisen remontin tarpeessa, eivät täytä nykyisiä vaatimuksia.

RAKLIn näkökulmasta on erikoista, että lakiluonnoksen vaikutusten arvioinnissa nostetaan niin voimakkaasti esiin väestönsuojien rakentamisen ja ylläpidon työllistävä vaikutus, sekä kotimaisten referenssien vaikutus vientitoimintaan. Lakiluonnoksessa kuitenkin todetaan, ettei näihin ole vaikutusta, kun luonnokseen ei sisälly merkittäviä muutoksia väestönsuojienrakentamisvelvoitteeseen. Väestönsuojarakentamisen mahdollinen työllistävä vaikutus tai vaikutus yritysten vientiedellytyksiin ei ole sellainen seikka, jonka perusteella laajamittaista väestönsuojien rakentamisvelvoitetta voidaan perustella.

Väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luopuminen lisäisi asuntotarjontaa ja muuta hyödyllistä ja tuottavaa rakentamista ja vahvistaisi niiden myötä hyvinvointia, kansantaloutta ja kilpailukykyä.

Väestönsuojien rakentamisen työllistävä vaikutus on 750 henkilötyövuotta. Minusta on hyvä jopa välttämätöntä, että eduskunta tietää millainen työllisyysvaikutus väestönsuojien rakentamisella on. On myös hyvä tietää, että Suomella on myyntiä ulkomaille. Kansainvälisesti tiedetään, että maassa jossa on väestönsuojien rakentaminen loppunut, loppuu myös kansainvälinen kauppa. Esimerkiksi Ruotsista ja Saksassa ala hävisi kokonaan. Ei tietenkään ole mitään järkeä siinä, että väestönsuojia rakennettaisiin vain ulkomaankaupan vuoksi.

Koska väestönsuojien rakentamista tukeva työllisyysnäkökulma nostetaan vaikutusten arvioinnissa esiin, niin RAKLI:n mielestämme olisi perusteltua tasapuolisuuden nimissä huomioida myös sen lukuisat negatiiviset vaikutukset niin yritysten ja kotitalouksien asemaan

kuin julkiseen talouteenkin. Väestönsuojarakentaminen nostaa rakentamisen kustannuksia.

Lakiluonnoksen mukaan kustannuksia nostava vaikutus on asuntorakentamisessa sellaisenaan noin 30 euroa neliöltä. **Tämä luku tuntuu pieneltä ja vanhalta tiedolta, koska RAKLI:n selvitysten mukaan kustannusvaikutukset ovat pikemminkin n. 60 euron luokkaa asunneliötä kohti.** Lisäksi on huomioitava, että asumistiheyden kasvaessa ja asuntojen keskikoon pienentyessä väestönsuojien rakentamisen suhteellinen kustannusvaikutus on pikemmin nousemassa kuin vähenemässä. Lisäksi on huomioitava, että väestönsuojien rakentamisvelvoite on vain yksi niistä lukemattomista viranomaisvelvoitteista, jotka nostavat rakentamisen kustannuksia. **Tällä on negatiivinen vaikutus kiinteistöjä rakennuttavien ja omistavien yritysten asemaan.**

Sisäministeriö on teettänyt useita selvityksiä väestönsuojan rakentamiskustannuksista. Väestönsuojien vapautuspäätökset ovat perustuneet väestönsuojan kohtuuttoman kalliisiin kustannuksiin suhteessa muihin rakennuskustannuksiin nähden. Lääninhallitukset ja sen jälkeen AVI:t ovat päätöksissään tukeutuneet sisäministeriön teettämiin väestönsuojan kustannuksiin vapautuspäätöksissään. Hallinto-oikeudet ovat vahvistaneet valitustapauksissa kyseiset hinnat. RAKLI:n heitto 60 euron lisäkustannuksista on vailla perustetta. Allekirjoittaneen historiankirjassa on esitelty tarkemmin väestönsuojan kustannukset yksityiskohtaisesti. Kustannusvaikutus on 25 euroa asuntoneliölle. Puolet 819 väestönsuojasta tehdään elementtirakenteisena. Väestönsuoja ei nykyisin hidasta yhtään rakentamista.

Kappaleen viimeinen lause kuvaa kenen etuja RAKLI lopulta ajaa. Mikäli väestönsuojien rakentaminen loppuisi, eivät asuntojen hinnat silti todennäköisesti laskisi. Asunnon hinta määräytyy sijainnin perusteella. Ainoastaan vaikutusta olisi hintasäännöstelyjen vuokra-asuntojen osalta ja siinäkin 25 euroa asuntoneliölle.

Lakiluonnoksen perusteluissa otetaan esille, että väestönsuojiin käytetty tila on hyödynnettävissä muuhun käyttöön. Kuitenkaan ei oteta esille sitä, että väestönsuojatila on hyödynnettävissä yleensä vain yhteen käyttötarkoitukseen. Kiinteistöalalla voimistuu jatkuvasti trendi tilojen toiminnallisen elinkaaren lyhenemisestä. Kerran rakennettua kiinteistöä ja sen tiloja käytetään kiinteistön elinkaaren aikana useisiin eri käyttötarkoituksiin, jolloin tiloista saadaan liiketaloudellisesti ja kansantaloudellisesti paras hyöty irti. Väestönsuojien rakentamiseen käytetyllä kullalla rakennettu tila ei samalla tavalla ole hyödynnettävissä tuottavasti koko elinkaaren aikana, mikä lisää väestönsuojien rakentamisen todellista kustannusvaikutusta koko kiinteistön elinkaaren aikana. Sama kulu olisi mahdollista käyttää huomattavasti tuottavammin toisaalla siten että se poikisi hyvää koko kansantaloudelle kiinteistön koko elinkaaren aikana. Väestönsuojien rakentamisen todellisten hyötyjen ja haittojen osalta olisi tärkeää kuunnella myös väestönsuojien laskun maksavien kiinteistönomistajien kantoja ja kuten todettua väestönsuojien rakentamisen negatiiviset vaikutukset ja kustannukset koko kiinteistöjen elinkaaren ajalta tulisivat olla lakiehdotuksen perusteluissa paljon vahvemmin esillä.

Väestönsuojan normaaliolojen käyttö asuinrakennuksissa on pääsääntöisesti asukaskomero tai pyörävarasto. Muissa rakennuksissa väestönsuojaa käytetään mm. varastona, sosiaalitalana, koulutustilana, arkistona tai musiikkitalana. Väestönsuoja voi olla myös korkea tilaa (yli 3 m), määräysten mukaan minimikorkeus on 2,3 m. Väestönsuojan päällä voi sijaita myös kylpyhuone, jolloin viemärointi onnistuu normaalisti. Väestönsuojassa voi olla ikkunoita, jotka suljetaan sirpaleluukuilla, pääsy väestönsuojaa voidaan toteuttaa ilman kynnystä. Pääsääntöisesti väestönsuojaa voidaan käyttää kaikkiin normaaleihin toimintoihin.

Esimerkiksi Tuusulassa tulipalo tuhosi varastorakennuksen, jäljelle jäi vain väestönsuoja. Tontille rakennetaan uusi rakennus, mutta väestönsuojaa ei tarvitse rakentaa.

Lakiluonnoksen kohdassa 3.3. todetaan väestönsuojarakentamisen ympäristövaikutuksista: ”Väestönsuojan rakentamisen ympäristövaikutuksia ei voida pitää merkittävänä verrattuna muun rakentamisen ympäristövaikutuksiin. Väestönsuojilla on käytännössä aina myös normaaliolojen käyttötarkoitus” Useassa yhteydessä mm. säädösympäristön kehittymiseen liittyen korostetaan rakentamisen ja rakennetun ympäristön merkitystä energian kokonaiskulutukseen ja kasvihuonepäästöihin Suomessa. Kuitenkin tässä yhteydessä väestönsuojiiin liittyen vaikutuksia on verrattu vain muuhun rakentamiseen, eikä päästöjen kokonaisuuteen nähden. Väestönsuojarakentamisen ympäristövaikutuksien arvioinnissa tulisikin ottaa laajempi näkökulma, mitä nyt perusteluissa on esillä. Kohdassa myös korostetaan, että väestönsuojilla on aina normaaliolojen käyttötarkoitus. Ympäristönäkökohtien osalta merkittävää on, miten kyseisten käyttötarkoitusten tilat muuten toteutettaisiin, jos rakennushankkeeseen ryhtyvällä olisi asian suhteen valinnanvapaus.

Maan päälle rakennettu väestönsuoja lämpöeristetään normaali rakentamisen tapaan. Asuntorakentamisessa huoneistokomerot pitää joka tapauksessa osastoida määräysten mukaan.

Lakiluonnoksen kohta 96 §

RAKLI näkee hyvänä, että hallituksen esityksen mukaisesti pykälän sisältöä selkeytetään sen osalta, milloin pelastuslaitoksella on oikeus erheellisestä paloilmoituksesta laskuttaa. Laskutusoikeuden syntymisen tulee olla yksiselitteinen. Muutoksen ansiosta vältetään turhia oikeudenkäyntejä pelastuslaitosten laskutusoikeuteen liittyen.

RAKLI ry

Mikko Somersalmi

VÄESTÖNSUOJAN RAKENTAMISEN JA KÄYTÖN TOIMENPITEET

Normaaliolojen toimenpiteet kattaa 90 %

Pidetään varautumisen lainsäädäntö ajan tasalla
Pidetään kansallinen puolustustahto korkealla
Annetaan singnaali, että meillä on kansalaisten suojaus kunnossa
Varmistetaan väestönsuojan laitteiden kotimainen valmistus
Poikkeusolojen ja normaaliolojen organisaatiot samat (vahvistus)
Harjoitellaan poikkeusolojen johtamista eri tasoilla
Rakennetaan johtokeskuksia
Suojataan tärkeät kohteet

Rakennetaan koko kansalle väestönsuojat

Pidetään väestönsuojat kunnossa ja huolehditaan niiden tarkastuksista

Järjestetään väestönsuojien hoitajien koulutus

Valmiustilanne 7 %

Vahvistetaan kriisinsietokykyä
Lisätään suojautumisen koulutusta
Kunnostetaan väestönsuojia
Varmistetaan viestiyhteyksien toiminta
Varmistetaan veden saanti
Varmistetaan minikeittiön varustus

Suojan kunnostus 3%

Tyhjennetään suojat 72 h
Varustellaan suoja kuntoon

Suojautuminen 3 vrk

Väestönsuojien merkitys kansakunnalle

1. Ennen väestönsuojien kriisiaikaista käyttöä, niillä on yhteiskunnan kannalta tärkeä rooli. Yllä olevassa kaaviossa on kuvattu, millaista tukea koko kansalle rakennetuista väestönsuojista saa kriisitilanteen uhatessa.

2. Hyvin suojautunutta kansakuntaa vastaan ei kannata hyökätä, tulee kalliiksi saavuttaa haluttu tuho. Väestönsuojat voivat jopa estää vihollisen hyökkäyksen ainakin rajoittaa hyökkäyksiä

1

Väestönsuojalla on aina
Normaaliolojen käyttö

2

Vahvistaa kansalaisten puolustus-
kykyä ja luo
kestävän pohjan
yhtenäisyydelle

3

Antaa poliittiselle
johdolle
mahdollisuuden
vastustaa
ulkopuolista
painostusta

4

Annetaan
muualle
singnaali,
meillä on
kansalaisten
suojaus
kunnossa

5

Yhteiskunnan
toimintakyky
säilyy, kun
ihmisiä ei
tarvitse
evakuoida uhka-
tilanteessa

6

Sotilaat
voivat
keskittyä
omiin
tehtäviin,
vss-
henkilöt
hoitavat
siviilien
suojelun

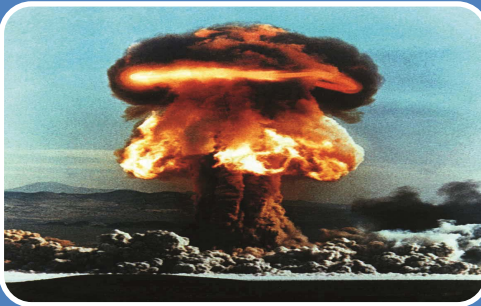
Väestönsuojien käyttöön otto

Siviiliväestöä uhanneet asejärjestelmät 1939-2011

1939 Räjähdyspommit (miinapommit 50-1000 kg, sirpalepommi 12-50 kg , palopommit, kaasupommit 15-100 kg, naftapommit, 50 kg, pienoispommien levityslaite

1958 Käytössä edelliset aseet

Ydinräjähdde, (Ilma, maassa, maan alla), lentokoneohjukset ja liitopommi, raketit, taistelukaasut, polttotaistelu- ja savuaineiden levitysvälineet pintalentona, biologiset taisteluaineet ja ohjukset

1990 Käytössä edelliset aseet

Polttotaisteluaineet ja aerosoliräjähteet, ydinaseet kehittyivät (matala ilmaräjähdys, pintaräjähdyksessä, radioaktiivinen laskeuma, kemiallisten aseiden, ydinvoimalaonnettomuudet

2011 Käytössä edelliset aseet

Miehittämättömät lennokit

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

SISÄLLYS

YLEISPERUSTELUT

1 NYKYTILA

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

1.2 Kansainvälinen kehitys

1.3 Nykytilan arviointi

2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET

2.1 Tavoitteet

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

2.3 Keskeiset ehdotukset

3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET

3.1 Taloudelliset vaikutukset

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

3.3 Ympäristövaikutukset

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

4 ASIAN VALMISTELU

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT

2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET

3 VOIMAANTULO

4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS

LAKIEHDOTUKSET

YLEISPERUSTELUT

1 NYKYTILA

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

1.1.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Voimassa olevan pelastuslain 71 §:n mukaan rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, pysyvästi työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten. Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on edellä säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1 500 neliometriä.

Rakennusluvan myöntävä viranomais voi alueen pelastusviranomaista kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisen väestönsuojan, jos se rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta.

Aluehallintovirasto voi asianomaista pelastuslaitosta ja kunnan rakennusvalvontaviranomaista kuultuaan yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen kokonaan tai määräajaksi laissa säädetystä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta, jos väestönsuojan rakentamisesta aiheutuu tavanomaista huomattavasti korkeampia rakentamiskustannuksia suhteessa asianomaisen rakennuksen rakentamiskustannuksiin tai väestönsuojan rakentaminen ilman suuria teknisiä vaikeuksia ei käy päinsä.

Rakennusluvan myöntävä viranomais voi asianomaista pelastuslaitosta kuultuaan myöntää poikkeuksen väestönsuojalle sisäasiainministeriön asetuksella säädetystä teknisistä vaatimuksista tai valtioneuvoston asetuksella väestönsuojalle säädetystä koko- ja sijaintivaatimuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia. Sisäasiainministeriö voi kunnan hakemuksesta myöntää vapautuksen väestönsuojien rakentamisesta tietyllä alueella, jos siellä arvioidaan olevan ennestään riittävä määrä suojapaikkoja tai väestönsuojajaminen on turvattu muulla tavoin.

Suomessa on arviolta 45 000 väestönsuojaa, joissa on yhteensä noin 3,6 miljoonaa suojapaikkaa. Väestönsuojien rahallinen arvo on arviolta 4,2 miljardia euroa. Noin 50 kunnassa, joissa asuu yhteensä noin 170 000 asukasta, ei ole yhtään väestönsuojaa. Noin 285 kunnassa, joissa asuu yhteensä noin 1,9 miljoonaa asukasta, on suojapaikkoja alle puolelle kunnan asukkaista.

Rakennuksiin rakennettiin Tilastokeskuksen rakennus- ja asuntotuotantotilaston mukaan vuonna 2015 413 väestönsuojaa, joista asuinrakennuksiin sijoittui 68 prosenttia eli 282 väestönsuojaa. Väestönsuojista 22 prosenttia rakennettiin toimisto-, liike-, teollisuus- ja varasto-, kokoontumis- ja hoitoalan rakennuksiin. Suuri osa rakennuksiin sijoittuvista väestönsuojista rakennetaan asuinrakennuksiin. Asuinkerrostaloihin rakennettiin Tilastokeskuksen rakennus- ja asuntotuotantotilaston mukaan vuonna 2015 noin 260 väestönsuojaa.

Lähes 90 prosenttia suojapaikoista on talokohtaisissa teräsbetonisuojissa. Suojapaikoista noin 10 prosenttia on kalliosuojissa. Väestönsuojalla on aina normaaliolojen käyttötarkoitus. Asuinrakennuksissa väestönsuojaan sijoitetaan esimerkiksi asukkaiden varastotilat. Asuinrakennusten teräsbetonisuojista yli 90 prosenttia on varastoina, sosiaali- tai muussa hyötykäytössä. Kalliosuojat ja isot teräsbetonisuojat ovat yleensä urheilu- tai pysäköintikäytössä.

Väestönsuojien vuosittaiset rakentamiskustannukset ovat arviolta 60 miljoonaa euroa. Väestönsuojan rakentamiskustannukset ovat keskimäärin 2 000 euroa neliömetriltä vuoden 2013 hintatasossa, josta noin puolet on väestönsuojaominaisuuksista johtuvia lisäkustannuksia (normaalit rakentamiskustannukset ylittäviä kustannuksia). Ympäristöministeriön raportissa 18/2012 (Asumisen rahoitus- ja kehittämissuunnitelman (ARA) toiminnan kehittäminen) on arvioitu, että väestönsuoja nostaa asunnon rakentamiskustannuksia noin 30 euroa neliöltä.

Kommentti [M1]: 52 000 suojaa vuonna 2017

Kommentti [M2]: suojapaikkoja yhteensä 4,2 miljoonaa vuonna 2017

Kommentti [M3]: Väestönsuojapaikoista 1 miljoona on ilmanvaihdon osalta vanhentunut ja ne tulee kunnostaa seuraavan 10 vuoden aikana.

Kommentti [M4]: Vaikka joissakin kunnissa on lähes kaikille asukkaalle suojapaikat, silti suojia puuttuu huomattava määrä pientaloalueilta sekä vanhoilta kerrostaloalueilta. Aina kun rakennetaan uusia asuinalueita tulee niille rakentaa omat suojat.

Kommentti [M5]: tilastokeskuksen oikean haun mukaan väestönsuojia rakennettiin 2016 vuonna 819 kpl.

Kommentti [M6]: tätä pitää muokata

Kommentti [M7]: tässä käytetään sisäministeriön teettämän tutkimuksen hintaa 25 €. ARAN hinta perustuu haastatteluihin sekä arvioon. Väestönsuojia rakennetaan muitakin kuin asuntoihin siksi hinta pitää olla myös kerrosalaa kohti 20 €/kerrosala keskimäärin.

1.2 Nykytilan arviointi

1.2.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Väestönsuojarakentamisvelvoitteita kevennettiin merkittävästi vuonna 2011 voimaan tulleella pelastuslailla. Vuosittain rakennettavien väestönsuojien määrä on vähentynyt noin 1 000 suojasta noin 400 suojaan. Vuosittain syntyvien suojapaikkojen määrä on vähentynyt 80 000 suojapaikasta noin 37 000 suojapaikkaan.

Vuoden 2012 valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaan Suomeen kohdistettavan sotilaallisen voimankäytön ja erityisesti Suomeen aluevaltaustarkoituksessa tarkoitettun hyökkäyksen todennäköisyys oli vähäinen, mutta sitä ei selonteon mukaan voitu kokonaan sulkea pois. Viimeisimmän ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon 2016 mukaan sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Saman selonteon mukaan ydinaseuhka on palannut ja mahdollinen myös terrorismin välineenä. Turvallisuuskomitea on vuonna 2013 ja uudelleen vuonna 2017 katsonut, että väestönsuojien rakentamisvelvoitteita ei tulisi purkaa vuoden 2011 pelastuslain tasosta. Tämän johdosta ei ole esitettävissä näkökohtia, jotka puoltaisivat väestönsuojien rakentamisen keventämistä entisestään. Väestönsuojelu on osa uskottavaa puolustusta ja väestönsuojat väestönsuojelutyön keskeisin osatekijä.

Väestönsuojarakentamista on perusteltua jatkaa, mutta samalla sujuvoittaa väestönsuojarakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä. Väestönsuojan rakentamiskustannuksia on tarkoitus alentaa maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella (HE 85/2017 vp). Esityksen mukaan väestönsuojaa ei laskettaisi jatkossa rakennusoikeuteen, mikä pienentää väestönsuojan rakentamisen kustannuksia. Lisäksi väestönsuojien rakentamiskustannuksia voidaan vähentää vapauttamalla tietyt rakennustyytit suojarakentamisvelvollisuudesta.

Kommentti [M8]: tarkistettava ei pidä paikkaansa

Kommentti [M9]: lain muutos on hyväksytty eduskunnassa

2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET

2.1 Tavoitteet

Väestönsuojarakentaminen

Väestönsuojarakentamista koskevien esitysten tavoitteena on sujuvoittaa väestönsuojarakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä ja alentaa väestönsuojarakentamisesta johtuvia kustannuksia. Ehdotetut säädosmuutokset koskisivat vain uusia rakennushankkeita ja niiden valmistelussa on otettu huomioon väestön suojaamisen edellyttämät välttämättömät tarpeet.

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

2.2.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Vuosittain väestönsuojien rakentamiseen käytetään arviolta 60 miljoonaa euroa. Hallituksen asuntopoliittisilla toimilla pyritään lisäämään asuntotonttutuotantoa ja alentamaan rakentamisen kustannuksia. Hallituksen tavoitteena on purkaa rakentamisen normeja esimerkiksi väestönsuojien osalta, jotta rakentamisen kustannukset ja byrokratia kevenisivät.

Luopuminen asuinrakennusten väestönsuojien rakentamisvelvoitteista uudisrakentamisen yhteydessä saattaisi merkitä käytännössä myös olemassa olevan väestönsuojakannan ylläpitovelvoitteesta luopumista. Rakentamisvelvoitteesta luopumisen vaikutuksia on näin ollen perusteltua tarkastella ja arvioida kustannusvaikutuksien lisäksi myös uhkakuvien näkökulmasta.

Viimeisimpien ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevien selonteojen mukaan maan puolustaminen ja siviiliväestön suojaaminen perustuvat samoihin uhkakuihin. Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta luopuminen kokonaan edellyttäisi asiallisesti, että puolustus- ja turvallisuuspoliittiselta kannalta ei voida katsoa olevan uhkaa, jolla väestönsuojien rakentamisvelvoite perusteltaisiin.

Luopuminen väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta uudisrakentamisen yhteydessä merkitsisi, että maahan syntyisi uusia alueita ilman väestönsuojia. Lisäksi jos lainsäädäntö ei enää edellytä uusien väestönsuojien rakentamista, ei yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta ole ongelmattonta perustella rakennusten omistajien velvollisuutta ylläpitää olemassa olevia väestönsuojia.

Väestönsuojarakentamisesta johtuviin kustannuksiin voidaan vaikuttaa muun muassa tarkistamalla kerrosalan määrittelyä, säätelemällä rakentamisvelvoitteen laukaisevaa rajaa, vapauttamalla tietyt rakennustyypit suojarakentamisvelvollisuudesta tai arvioimalla uudelleen väestönsuojien teknisiä vaatimuksia.

Ympäristöministeriö valmistelee esitystä laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta. Esityksen yhtenä keskeisenä ehdotuksena on sallia rakennusoikeuden ylittäminen väestönsuojien osalta. Kun väestönsuojien edellyttämä ala ei kuluta rakennusoikeutta, voidaan rakennusoikeuden mukaisesta alasta käyttää nykyistä suurempi osuus huonealaa. Muutos lisää uusien rakennusten huonealaa ja tätä kautta parantaa rakennushankkeiden kannattavuutta.

Väestönsuojan rakentamiskustannukset ovat keskimäärin 2 000 euroa neliömetriltä vuoden 2013 hintatasossa, josta noin puolet on väestönsuojaominaisuuksista johtuvia lisäkustannuksia (normaalit rakentamiskustannukset ylittäviä kustannuksia). Ympäristöministeriön raportissa 18/2012 (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) toiminnan kehittäminen) on arvioitu, että väestönsuoja nostaa asunnon rakennuskustannuksia noin 30 euroa neliöltä. Väestönsuojan rakentamiskustannuksilla ei näin ollen ole merkittävää vaikutusta asunnon hintaan. Myös väestönsuojia koskevien asetustasoisten teknisten vaatimusten alentamisen vaikutus kustannuksiin olisi suhteellisen vähäinen. Väestönsuojien teknisten vaatimusten alentamisen vaikutus kokonaisrakentamiskustannuksiin ei olisi perusteltavissa olevassa suhteessa suojausvaikutuksen heikkenemiseen.

Edellä sanotun johdosta on perusteltua jatkaa väestönsuojarakentamista, mutta samalla sujuvoittaa väestönsuojarakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä. Väestönsuojarakentamisesta johtuvia kustannuksia voidaan lisäksi alentaa muun muassa tarkistamalla kerrosalan määrittelyä ja vapauttamalla tietyt rakennustyypit suojarakentamisvelvollisuudesta.

Kommentti [M10]: 25 €

2.3 Keskeiset ehdotukset

2.3.1 Pelastuslaki

Lisäksi pelastuslakiin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, jotka koskevat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamista, paloilmoittimien aiheuttamien erheellisten paloilmoitusten mahdollisuutta, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista.

Väestönsuojarakentaminen

Pelastuslain 71 §:n 1 momentissa säädetty väestönsuojan rakentamisvelvoite ehdotetaan poistettavaksi sellaista kevytrakenteisista rakennuksista, joiden väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin. Vapautus kohdistuisi rakennustyyppeihin, joiden rakentamiskustannukset jäävät yleensä muuta rakentamista alemmiksi, jolloin väestönsuojan rakentamiskustannukset suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin nousevat muuta rakentamista korkeammaksi. Aluehallintovirasto on tällä perusteella voinut yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta.

Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi aluehallintovirastoilta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntäville viranomaiselle.

3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET

3.1 Taloudelliset vaikutukset

3.1.1.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Väestönsuojan rakentamisvelvoite ehdotetaan poistettavaksi sellaista kevytrakenteisista rakennuksista, joiden väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin. Tällaisia olisivat esimerkiksi lämmittämättömät urheilun harjoitusrakennukset, varastorakennukset, ratsastusmaneesit sekä peltirakenteiset hallit. Aluehallintovirasto on tällä perusteella voinut yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta. Mainitut rakennukset ovat yleensä yritysten ja muiden yhteisöjen omistuksessa, joten esityksellä ei tältä osin olisi mainittavia vaikutuksia kotitalouksien asemaan. Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntämisen siirtäminen aluehallintovirastoilta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntäville viranomaiselle tehostaisi eri helpotusmuotojen kokonaisvaltaista käyttöä ja parantaisi aluekohtaisten yhteissuojien käyttömahdollisuuksia. Tämän vaikutus rakentamisen kokonaiskustannuksiin ja siten esimerkiksi asuntojen hintaan voidaan arvioida vähäiseksi. Yhteissuojien käytön lisääntyminen pidentäisi keskimääräistä suojautumismatkaa, mikä saattaa jonkin verran heikentää väestön suojautumismahdollisuuksia.

3.1.2 Vaikutukset yrityksiin

3.1.2.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Väestönsuojien rakentaminen ja ylläpito työllistävät suomalaisia väestönsuojatekniikan ja betoniteollisuuden yrityksiä. Väestönsuojien rakentamisen väheneminen vaikuttaisi näiden yritysten toimintaan ja voidaan arvioida, että kotimaisten referenssien vähetessä myös niiden mahdollisuudet vientitoimintaan heikkenisivät. Yritykset työllistävät noin 750 henkilöä ja viennin vuotuinen arvo on noin 15 - 20 miljoonaa euroa.

Väestönsuojan rakentamisvelvoite ehdotetaan poistettavaksi sellaista kevytrakenteisista rakennuksista, joiden väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin. Rakentamisvelvoitteen poistaminen kohdistuisi sellaisiin rakennuksiin, joille Etelä-Suomen aluehallintovirasto on voinut yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta. Ehdotus ei näin ollen vaikuttaisi merkittävästi rakennettavien väestönsuojien määrään. Esityksessä tarkoitetun rakennuskannan vuosittaiset väestönsuojien rakentamiskustannukset ovat arviolta noin 2 - 3 miljoonaa euroa.

3.1.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Maakuntauudistuksen johdosta tehtävillä muutoksilla ei olisi suoria taloudellisia vaikutuksia julkiseen talouteen. Ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti teknisiä ja ne johtuvat muuhun lainsäädäntöön perustuvista organisaatiomuutoksista.

3.1.3.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Ehdotuksen mukaan eräiden väestönsuojarakentamiseen liittyvien helpotusten myöntäminen siirtyisi sisäministeriöltä ja aluehallintovirastoilta kuntien rakennusvalvontaviranomaisille. Vuosittain rakennetaan noin 480 väestönsuojaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut vuosittain noin 10 myönteistä päätöstä rakentamisvelvoitteesta vapauttamiseksi. Sisäministeriön käsittelemät alueelliset vapautukset ovat harvinaisia yksittäistapauksia. Ehdotuksella ei näin ollen olisi merkittävää vaikutusta viranomaisten työmäärään eikä siitä johtuviin kustannuksiin.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

3.2.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Ehdotuksen mukaan tiettyjen väestönsuojarakentamiseen liittyvien helpotusten myöntäminen siirtyisi sisäministeriöltä ja aluehallintovirastoilta kuntien rakennusvalvontaviranomaisille. Vuosittain rakennetaan noin 480 väestönsuojaa. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut vuosittain noin 10 myönteistä päätöstä rakentamisvelvoitteesta vapauttamiseksi. Sisäministeriön käsittelemät alueelliset vapautukset ovat harvinaisia yksittäistapauksia. Ehdotus ei näin ollen lisäisi merkittävästi kuntien rakennusvalvontaviranomaisten työmäärää.

Ehdotetuilla muutoksilla päätöksenteko olisi lähempänä rakentajia ja hakijan kannalta viranomais-toiminta olisi selkeämpää, kun poikkeuksista ja helpotuksista päättäisi aina rakennusluvan myöntävä viranomainen. Alueellista vapauttamista koskevan päätösvallan siirtäminen rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle tehostaisi eri helpotusmuotojen kokonaisvaltaista käyttöä. Ehdotetut muutokset parantaisivat lisäksi aluekohtaisten yhteissuojien käyttömahdollisuuksia.

Esitetyllä muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa aluehallintoviraston nykyisin soveltamaa ratkaisukäytäntöä kustannusten osalta tai muutenkaan laajentaa tämän vapautusperusteen käyttöä. Vapautuksen myöntäminen edellyttäisi edelleen, että väestönsuojan kustannukset olisivat yli 4 prosenttia rakentamisen kokonaiskustannuksista.

3.3 Ympäristövaikutukset

Maakuntauudistuksen johdosta tehtävillä muutoksilla ei olisi ympäristövaikutuksia. Ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti teknisiä ja ne johtuvat muuhun lainsäädäntöön perustuvista organisaatiomuutoksista.

3.3.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Väestönsuojan rakentamisen ympäristövaikutuksia ei voida pitää merkittävänä verrattuna muun rakentamisen ympäristövaikutuksiin. Väestönsuojilla on käytännössä aina myös normaaliolojen käyttötarkoitus. Asuinrakennuksissa väestönsuojaan sijoitetaan esimerkiksi asukkaiden varastotilat. Väestönsuojatilojen osoittaminen normaalioloissa esimerkiksi urheiluhalli- tai paikoitustilakäyttöön vähentää tarvetta rakentaa edellä mainittuja tiloja erikseen. Väestönsuojan rakentaminen on kiinteä osa kiinteistön rakentamisen kokonaisuutta. Tämän vuoksi väestönsuojan rakentamisen vaikutukset ympäristöön eivät poikkea muusta rakentamisesta.

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Maakuntauudistuksen johdosta tehtävillä muutoksilla ei olisi suoria yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti teknisiä ja ne johtuvat muuhun lainsäädäntöön perustuvista organisaatiomuutoksista.

3.4.1 Pelastuslaki

Väestönsuojarakentaminen

Ehdotetut väestönsuojarakentamista koskevat muutokset mahdollistaisivat nykyisen väestönsuojakannan ylläpidon ja maahan rakennettaisiin edelleen uusia väestönsuojia. Väestönsuojia voitaisiin jatkossakin varautua käyttämään siviiliväestön suojaamiseen mahdollisilta asevaikutuksilta, ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta.

Nykyiseen uhkakäsitykseen kuuluu sotilaalliseen hyökkäykseen liittyvä tarve väestön suojaamiseen. Sisäministeriön väestön suojaamisen strategian (2007) mukaisesti tavoitteena on suojata väestöä niin hyvin kuin on mahdollista realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin. Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojoihin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai evakuointien avulla. Väestönsuojelu koostuu useista erilaisista yhteensovitetuista järjestelyistä. Kyse on kokonaisuudesta, jossa väestön suojaamisessa hyödynnetään kaikkia toimenpiteitä kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon (2012) mukaan, samalla kun Suomi varautuu maan puolustamiseen, on kyettävä suojaamaan väestöä ja turvaamaan yhteiskunnan toimintakyky. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (2016) mukaan läntiseen yhteisöön kuuluvan Suomen turvallisuuspoliittinen ympäristö on muuttunut. Turvallisuustilanteen kiristymisellä Euroopassa ja Itämeren alueella on välittömiä vaikutuksia Suomelle. Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Suomi kehittää kansallista kriisinkestokykyään laaja-alaisesti. Turvallisuutta ja hyvinvointia uhkaaviin tai niihin haitallisesti vaikuttaviin tilanteisiin varaudutaan ja valmistaudutaan **ennakolta**, jotta haitat voidaan **ennakoida** tai torjua.

Suomeen on viimeisen runsaan 50 vuoden aikana rakennettu kohtuullisen kattava väestönsuojakanta. Väestönsuojat eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti maan eri osiin ja erityisesti vanhimmat suojat edellyttävät peruskorjausta.

4 ASIAN VALMISTELU

Esitys on valmisteltu sisäministeriössä virkatyönä.

5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ

Eduskunnan käsiteltävänä on valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä valmisteleva hallituksen esitys maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi. Eduskunnan käsiteltävänä on lisäksi hallituksen esitys laiksi pelastustoimen järjestämisestä.

Pelastustoimen järjestämislaissa tarkoitettujen pelastustoimen tehtävien yleistä hallinnollista toteuttamista ja henkilöstön asemaa koskevat yleiset säännökset sisältyvät maakuntalakiin ja maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanolakiin. Pelastustoimen rahoitus määräytyy maakuntien rahoituslain mukaan.

Laissa maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta ehdotetaan säädettäväksi myös pelastustoimen järjestämisestä annettavan lain voimaanpanosta. Tarkoitus on, että pelastustoimen järjestämisestä annettava laki vahvistettaisiin ennen kuin laki maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta vahvistetaan. Lisäksi valtiovarainministeriön johdolla valmistellaan lainsäädäntöä, jolla aluehallintovirastolle kuuluvia tehtäviä siirrettäisiin perustettavalle valtion lupa- ja valvontavirastolle.

Sisäministeriössä valmistellaan erikseen hallituksen esitystä nuohousta koskevien pelastuslain säännösten muuttamiseksi.

Eduskunnan käsiteltävänä on ympäristöministeriön valmisteleva hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi. Ehdotuksella sallittaisiin rakennusoikeuden ylittäminen väestönsuojien rakentamiseen tarvittavan pinta-alan osalta. Ehdotus toteuttaa hallitusohjelman sivulla 12 olevaa kirjausta: "Edellä päätettyjen lisäksi käynnistetään kärkihankkeena valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot muiden kustannusten ja byrokratian keventämiseksi, esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköinti-paikkojenrakentamisen osalta", joka koskee toimia asuntojen tonttituotannon lisäämiseksi ja rakentamisen kustannusten alentamiseksi. Väestönsuoja on laskettu kerrosalaan riippuen siitä, sijaitseeko se maan alla vai maan päällä. Kellaria ei pääsääntöisesti lasketa kerrosalaan. Kellarissa sijaitsevat rakennuksen pääkäyttötarkoituksen mukaiset tilat lasketaan kuitenkin kerrosalaan. Rakennuksen kerros lasketaan aina kerrosalaan riippumatta siitä, mitä tiloja siellä sijaitsee. Rakennusoikeuden ylittämisen salliminen väestönsuojan osalta kohtelisi rakennusoikeuden laskennaltaan samantarvoisesti kaikkia väestönsuojia riippumatta siitä, onko se sijoitettu kerrokseen vai kellariin.

Kommentti [M11]: puuttuu luku 1.kerros

Lain pykäläkohtaiset perustelutperustelut

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 2 momentin 3 kohdasta esitetään poistettavaksi viittaukset pelastustoimen organisaatioon ja hallintoon. Näistä säädettäisiin laissa pelastustoimen järjestämisestä (/). Pelastuslakia sovellettaisiin nykyisestä poiketen myös öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan. Tämän johdosta pykälän 2 momenttiin esitetään lisättäväksi rajavartiolaitoksen tätä tehtävää koskevat säännökset.

Pykälän 3 momentti esitetään kumottavaksi ja väestönsuojelun määritelmä siirrettäväksi uuteen 2 a pykälään.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin tarvittavat muutokset pykäläviittauksiin.

71 §

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä

Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, pysyvästi työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske tilapäistä enintään viisi vuotta käytössä olevaa rakennusta tai muuta sellaista kevytrakenteista rakennusta, jonka väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin.

Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on edellä tässä momentissa säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1 500 neliometriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tontilla tai rakennuspaikalla tai yhteisessä väestönsuojassa on ennestään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetty määrä vaatimukset täyttäviä suojapaikkoja.

Samalla tontilla tai rakennuspaikalla jo olevia rakennuksia, joita varten on väestönsuoja, ei oteta huomioon uudisrakennuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta määrättäessä eikä myöskään rakennuksia, joiden osittaisesta loppukatselmuksesta on kulunut yli viisi vuotta ennen rakennusluupahakemuksen vireille tuloa.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi asianomaista pelastusviranomasta kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisen väestönsuojan, jos se rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta. Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi sallia yhteisen väestönsuojan rakennettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia.

74 §

Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset

Väestönsuojan tulee antaa siinä oleskeleville suoja asevaikutuksilta ja rakennussortumilta sekä ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta. Väestönsuojan lämpötilan, ilmanlaadun ja hygieenisen varustetason tulee olla tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä suojan koosta, rakenteesta ja sijainnista. Väestönsuojan teknisistä yksityiskohdista annetaan tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

75 §

Helpotusten myöntäminen

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi asianomaista pelastusviranomaista kuultuaan yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen laissa säädetystä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta, jos väestönsuojan rakentamisesta aiheutuu tavanomaista huomattavasti korkeampia rakentamiskustannuksia suhteessa asianomaisen rakennuksen rakentamiskustannuksiin tai väestönsuojan rakentaminen ilman suuria teknisiä vaikeuksia ei käy päinsä.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi asianomaista pelastusviranomaista kuultuaan myöntää poikkeuksen väestönsuojalle sisäministeriön asetuksella säädettyistä teknisistä vaatimuksista tai valtioneuvoston asetuksella väestönsuojalle säädetystä koko- ja sijaintivaatimuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi kunnan hakemuksesta asianomaista pelastusviranomaista kuultuaan myöntää vapautuksen väestönsuojien rakentamisesta tietyllä alueella, jos siellä arvioidaan olevan ennestään riittävä määrä suojapaikkoja.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain rakennusta koskevaa 113 §:ää, kerrosalaa koskevaa 115 §:ää ja rakennuksen edellytyksiä asemakaava-alueella koskevaa 135 §:ää. Maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetaan lisättäväksi asuin-, majoitus- ja työtiloja koskeva 117 j § sekä kokoontumistiloja koskeva 117 k §.

Uusien 117 j ja 117 k §:ien asiasisältö on ollut aikaisemmin maankäyttö- ja rakennusasetuk-sessa. Maankäyttö- ja rakennusasetus on annettu ennen Suomen perustuslakia. Asetuksenantovaltuudet eivät voi enää sisältyä asetukseen, vaan asetuksenantovaltuuden on oltava lain ta-solla. Tämän vuoksi maankäyttö- ja rakennusasetukseen sisältyvä asuntosuunnittelua koskeva asetuksenantovaltuus on siirrettävä asetuksesta maankäyttö- ja rakennuslakiin. Asetuksenantovaltuudet tarvitaan asuin-, majoitus-, työ- ja kokoontumistilojen suunnittelua varten. Samal-la säädettäisiin asetuksenantovaltuus myös teknisistä ratkaisuksista, joilla voidaan luoda edelly-tykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle.

Rakennusta koskevaan 113 §:ään ehdotetaan lisättäväksi maininta, jonka mukaan rakennuk-seen tehtävää laajennusta ja kerrosalaan laskettavan tilan lisäämistä on pidettävä uutena ra-kennuksena. Asia liittyy vuonna 2017 valmiiksi saatettavaan Suomen rakentamismääräysko-koelman uudistamiseen, missä yhteydessä annetaan rakennuksen korjaus- ja muutostyötä kos-kevia asetuksia. Rakennuksen kerrosalaa koskevaa 115 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että rakennuksen rakennusoikeuden saa ylittää väestönsuojan tai taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun tai hormin rakentamiseen tarvittavan pinta-alan verran samoin kuin siltä osin, kun huoneistoa rajaavan väliseinän paksuus ylittää 180 millimetriä. Rakennusluvan edel-lytyksiä koskevaa 135 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että toisen momentin viittaus maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n 4 momenttiin muutetaan viittaukseksi 5 momenttiin ja epätäsmällinen ilmaisu ”noudatetaan soveltuvin osin” muutetaan täsmälliseen muotoon ”on noudatettava”.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan päivänä kuuta 2017. Lain nojalla on tarkoitus antaa ym-päristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtilojen suunnittelusta. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

2

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Hallitusohjelma	3
Maankäyttö- ja rakennuslaki	3
Maankäyttö- ja rakennusasetus	3
Pelastuslaki.....	4

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	5
Asuin-, majoitus- ja työtilat sekä kokoontumistilat	5
Kerrosalan laskeminen	6
Väestönsuojat	7
1.3 Nykytilan arviointi	8
Asuin-, majoitus- ja työtilat sekä kokoontumistilat	8
Matkaviestinten sisätilakuuluvuus	8
Väliseinät	9
Väestönsuojat	9
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	10
2.1 Tavoitteet	10
2.2 Toteuttamisvaihtoehdot	11
2.3 Keskeiset ehdotukset	11
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	11
3.1 Taloudelliset vaikutukset	11
Vaikutukset kotitalouksien asemaan	11
Vaikutukset yrityksiin	12
Vaikutukset julkiseen talouteen	13
Vaikutukset kansantalouteen	13
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	13
3.3 Ympäristövaikutukset	14
3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	14
Vaikutukset terveyteen	14
Vaikutukset käyttäjille	14
Tietoyhteiskuntavaikutukset	14
4 ASIAN VALMISTELU	14
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	14
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	15
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16

1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	16
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	19
3 VOIMAANTULO	19
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	19
LAKIEHDOTUS	21
maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta	21
LIITE	23
RINNAKKAISTEKSTI	23
maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta	23

3

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Hallitusohjelma

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman liitteessä neljä on listattu asuntopolitiikan toimia Suomen talouden kasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi, asuntokannan uudistamiseksi, asuntokäytön vastaamiseksi, rakennusalan kilpailun ja asumisen valinnanvapauden lisäämiseksi sekä asuntorakenteen muutosten vuoksi. Asuntojen tonttituotannon lisäämiseksi ja rakentamisen kustannusten alentamiseksi tarvittavina toimina on mainittu muun ohella: ”Edistetään rakennusten käyttötarkoituksen muuttamista toimisto- ja liiketiloista asunnoiksi. Rakennuksen korjaaminen, käyttötarkoituksen muuttaminen tai perusparantaminen ei lausua uudisrakentamistasoisia velvoitteita esimerkiksi esteettömyys- ja äänieristysvaatimusten osalta” sekä ”Edellä päätettyjen lisäksi käynnistetään kärkihankkeena valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot muiden kustannusten ja byrokratian keventämiseksi, esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen rakentamisen osalta”.

Hallituksen esityksellä on tarkoitus toteuttaa 113 §:n laajennuksen määritelmän osalta ensimmäistä mainintaa ja 115 §:n väestönsuojien osalta jälkimmäistä mainintaa. Norminpurkuun liittyvät 117 j § ja 117 k §.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999) muutettiin vuoden 2013 alusta voimaan tulleella muutoksella (958/2012), jolla lakiin lisättiin rakentamisen olennaiset tekniset vaatimukset uudella 117 a–117 g §:illä asetustenantovaltuuksineen. Aikaisemmin maankäyttö- ja rakennuslain 13 §:n 3 momentti oli sisältänyt säännöksen siitä, että korjausrakentamisessa oli noudatettava uuden rakennuksen rakentamista koskevia säännöksiä soveltuvin osin. Muutoksen voimaantulon liittyi viiden vuoden siirtymäsäännös, jona aikana olennaisiin teknisiin vaatimuksiin liittyvät asetukset annettavat rakentamismääräykset käydään läpi ja annetaan säännökset uusien rakennusten rakentamisen sekä rakennusten korjaamisen ja muutostöiden osalta.

Kyseisellä muutoksella lisättiin maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:ään uusi neljäs momentti, jolloin aikaisemmasta neljännessä momentista tuli viides momentti. Samassa yhteydessä lain 135 §:ää ei kuitenkaan muutettu, mikä johti siihen, että viittaus kohdistuu väärään momenttiin. Sen vuoksi viittaus on muutettava koskemaan oikeaa momenttia

ja epätäsmällinen sanamuoto ”soveltuvin osin” korjattava maankäyttö- ja rakennuslain nykyisen linjan mukaiseen velvoit-tavaan muotoon.

Tällä hetkellä Suomen maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä ei ole säännöksiä matkavies-tinten sisätilakuuluvuuden edellytyksistä. Suomessa ei ole tällä hetkellä edellytetty säädöksiin myöskään sähkö- tai puhelinverkon taikka datayhteyden rakentamista rakennuksiin.

Maankäyttö- ja rakennusasetus

Asuinrakennuksista, työtiloista ja kokoontumistiloista on tällä hetkellä säädetty maankäyttö- ja rakennusasetuksen 51 §:ssä (Asuinrakennus), 52 §:ssä (Työtilat) sekä 54 §:ssä (Kokoontu-mistilat). Pykälät sisältävät asetuksenantovaltuuksia. Koska asetuksenantovaltuus on annettu asetuksessa eikä laissa, ei kyseisen asetuksenantovaltuuden nojalla voida antaa ympäristömi-nisteriön asetusta, joka sisältäisi asuin-, majoitus- ja työtiloja sekä kokoontumistiloja koskevia olennaisia teknisiä vaatimuksia. Hallituksen esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa edellä mainit-

4

tujen pykälien varsinaista asiasisältöä, vaan siirtää pykälät täsmälliseen ja tarkkarajaiseen muotoon kirjoitettuna lain puolelle. Asuntosuunnittelusta on annettu tarkempia säännöksiä ympäristöministeriön asetuksella G1 (2005) Asuntosuunnittelu, määräykset ja ohjeet.

Pelastuslaki

Väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta säädetään pelastuslaissa (379/2011). Pelastuslain 71 §:n mukaan rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, pysyvästi työskenteleviä tai muutoin oleskeleviä henkilöitä varten. Väestönsuojan rakentamis-velvollisuus ei kuitenkaan koske tilapäistä, enintään viisi vuotta käytössä olevaa rakennusta. Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1500 neliometriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tontilla tai rakennuspaikalla tai yhteisessä väestönsuojassa on ennestään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetty määrä vaatimukset täyttäviä suojapaikkoja. Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi alueen pelastusviranomaista kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisen väestönsuojan, jos se rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta.

Pelastuslain 72 §:n mukaan väestönsuoja on kunnostettava, jos väestönsuojan omaavassa rakennuksessa tehdään rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva korjaus- tai muutostyö tai käyttötarkoituksen muutos. Lain 73 §:n mukaan väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei koske maatilatalouden tuotantorakennuksia taikka olemassa olevassa rakennuksessa tehtävää rakennuksen rakentamiseen verrattavaa rakennuslupaa edellyttävää korjaus- tai muutostyötä, joka samalla lisää rakennuksen kerrosalaa kellarissa tai ullakolla.

Pelastuslain 75 §:n mukaan aluehallintovirasto voi myöntää poikkeuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta, jos väestönsuojan rakentamisesta aiheutuu tavanomaista huomattavasti korkeampia rakentamiskustannuksia suhteessa asianomaisen rakennuksen rakentamiskustannuksiin tai väestönsuojan rakentaminen ilman suuria teknisiä vaikeuksia ei käy päinsä. Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi asianomaista pelastuslaitosta kuultuaan myöntää poikkeuksen väestönsuojalle sisäasiainministeriön asetuksella säädetystä teknisistä vaatimuksista tai valtioneuvoston asetuksella väestönsuojalle säädetystä koko- ja sijaintivaatimuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia. Sisäasiainministeriö voi kunnan hakemuksesta myöntää vapautuksen väestön-suojien rakentamisesta tietyllä alueella, jos siellä arvioidaan olevan ennestään riittävä määrä suojapaikkoja tai väestön suojaaminen on turvattu muulla tavoin.

Väestönsuoja on suojatila, joka on rakennettu antamaan suojaa voimakkaalta ionisoivalta säteilyltä, myrkyllisiltä aineilta, rakennussortumilta ja asevaikutuksilta. Väestönsuojat voivat olla rakenteeltaan teräsbetonisia tai kalliosuojia. Suomessa on noin 45 000 väestönsuojaa ja niissä 3,6 miljoonaa suojapaikkaa. Lähes 90 prosenttia suojapaikoista on rakennettu talokohtaisiin teräsbetonisuijiin ja noin kymmenen prosenttia kalliosuijiin. Vuosina 1954–1958 valmistui noin 50 000 suojapaikkaa, joissa ei ole ilmanvaihtolaitteistoja. Vuonna 1958 väestönsuojien rakentamisvelvoite määrättiin rakennusten omistajille. Valtio alkoi samaan aikaan rakennuttaa yhteiskäyttösuojia esimerkiksi rautatie- ja linja-autoasemille, satamiin ja lentokentille. Erityisen paljon väestönsuojia tehtiin 1963–1972, jolloin vuosittain valmistui lähes 87 000 suojapaikkaa.

5

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Asuin-, majoitus- ja työtilat sekä kokoontumistilat

Ruotsissa Boverket on antanut tarkkoja asuntojen ja työtilojen suunnittelua koskevia määräyksiä (Boverkets byggregler). Esimerkiksi kohdan 3.2 määräykset poikkeavat toisistaan riippuen asunnon koosta. Määräykset on ryhmitelty erikseen asunnoille, jotka ovat suurempia kuin 55 neliometriä, 35–55 neliometriä, enintään 35 neliometriä sekä opiskelija-asunnoille, jotka ovat enintään 35 neliometriä. Kohdan 3.3 mukaan asuntojen ja työtilojen huonekorkeuden on oltava vähintään 2,40 metriä. Pientalojen huonekorkeudeksi osassa rakennusta riittää 2,30 metriä. Lisäksi on vaatimuksia vapaasta seisontakorkeudesta. Julkisten rakennusten huonekorkeuden on oltava vähintään 2,70 metriä. Määräykset on annettu erikseen uuden rakennuksen rakentamista sekä rakennuksen korjaus- ja muutostyötä koskien. Kohdan 6.3 mukaan valaistus on järjestettävä suoralla päivänvalolla, ellei se ole kohtuutonta huoneen käyttötarkoitus huomioon ottaen.

Norjassa valmistellaan uusia teknisiä rakentamismääräyksiä. Lausuntoaika päättyi helmikuussa 2017. Ehdotuksen kohdan 12–7 mukaan jatkuvasti käytettävien huoneiden huonekorkeuden vähimmäisvaatimus on 2,40 metriä ja huoneiden, joita ei käytetä jatkuvasti, on oltava vähintään 2,2 metriä korkeita. Vapaa-ajan asuntojen huonekorkeuden on oltava vähintään 2,2 metriä ja osa huoneesta voi olla matalampikin, jos sillä ei ole vaikutusta huoneen aiottuun käyttöön. Kohdan 12–9 mukaan asunnoissa on oltava asianmukaiset varastotilat ruualle ja vaatteille. Kohdan 12–10 mukaan polkupyörille, urheiluvälineille ja muille vastaaville tavaroille on varastotilaa vähintään 5 neliometriä. Asunnoissa, joiden käyttöala on 50 neliometriä, on oltava varastotilaa vähintään 2,5 neliometriä. Kohdan 12–13 mukaan vapaan kulkuaukon leveyden on oltava vähintään 0,9 metriä ulkoovissa ja 0,76 metriä väliovissa. Lisäksi ehdotus sisältää vaatimuksia muun muassa portaista ja käsijohteista. Oleskeluhuoneisiin on johdettava päivänvalo ja huoneista on oltava tyydyttävä näkymä ulos.

Tanskan vuonna 2010 annettujen rakentamismääräysten kohdan 3.3.1 mukaan asunnossa on asuinhuoneiden lisäksi oltava keittiö, kylpyhuone ja WC. Varastotilaa on oltava riittävästi vaatteille, keittiötarvikkeille, polkupyörille ja niin edelleen sekä sisällä että ulkona sekä tilaa vaatteiden pesemiseen ja kuivattamiseen. Ohjeiden mukaan huonekorkeuden on oltava keski- korkeudeltaan vähintään 2,5 metriä. Omakotitalojen huonekorkeudeksi riittää ohjeen mukaan 2,3 metriä. Kohdan 3.3.3 mukaan vapaan kulkuaukon leveyden on oltava vähintään 0,77 metriä. Kohtaan 3.4.2 liittyvän ohjeen mukaan työhuoneessa on oltava tilaa vähintään 12 neliometriä työntekijää kohden. Työtilan huonekorkeuden on oltava vähintään 2,5 metriä. Kohdan 6.5.2 mukaan työ- ja oleskelutilojen on saatava riittävästi päivänvalo, jotta ne ovat hyvin valaistuja. Ikkunat on sijoitettava niin, ettei suora auringonvalo lämmitä huonetta liikaa. Työtiloista on oltava näkymä ulos.

Sveitsissä eri kantoneilla on omia rakentamismääräyksiään. Lähtökohtaisesti edellytetään rakennuslupaa. Sveitsissä niin kutsutut SIA-standardit (Sveitsin insinööriiliiton ja arkkitehtien yhdistyksen standardit) ovat pitkälti korvanneet rakentamismääräyksiä.

Muissa pohjoismaissa ja Sveitsissä ei tällä hetkellä ole rakentamista koskevia säännöksiä matkaviestinten sisätilakuuluvuuden edellytyksistä. Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa käytetään tavallisesti niin sanottuja sandwich-

betonielementtejä. Raudoitetun betonirakenteen paksuus vaimentaa kuuluvuutta. Muualla on usein rakennuksen perustana pilaripalkkirunko, johon kiinnitetään erilaisia kevyitä rakenneosia. Tämän perusratkaisun yleisen käytön takia raken-nukset ovat paljon heterogeenisempia radiosignaalien vaimennuksen kannalta kuin pohjois-maiset perusratkaisut, joissa tyypillisesti vain betonikuorten vahvuus vaihtelee jonkin verran. Tanska eroaa hieman perusrakenteiden osalta muista Pohjoismaista, sillä siellä betonirakenteet

6

ovat valmiiden elementtien sijaan usein paikalla valettuja. Toiseksi siellä rakenteiden välisenä eristeenä on lähes aina villapohjainen materiaali. Pohjoismaissa kuitenkin ilmaston kylmyyden vuoksi on suosittu viimeisten kahden vuosikymmenen aikana yhä useammin selektiivikalvolla varustettuja ikkunoita, joiden energiatehokkuus on kalvottomia vastaavia ikkunoita huomatta-vasti parempi. Tämä selektiivikalvo perustuu yhtenäiseen mutta äärimmäisen ohueen metalli- tai metallioksidi pinnoitteeseen, joka päästää läpi vain näkyvän valon aallonpituudet, mutta es-tää muiden säteilyn lajien etenemisen. Selektiivikalvosta johtuen nykyaikaisen ikkunan vai-mennus radiotaajuisille signaaleille on samaa suuruusluokkaa betonielementin kanssa. Sveit-sissä haasteet ovat perinteisesti liittyneet maaston muotoihin ja sen vaatimaan tavallista suu-rempaan tukiasemamäärään.

CEN valmistelee päivänvalostandardia prEN 17037:2016. Valmisteilla oleva standardi määrit-telee minimivaatimukset luonnonvalon saatavuudelle ja riittäville näkymille. Standardi kertoo muun muassa, kuinka käyttää päivänvaloa sisätiloissa ja vähentää heijastusta.

Kerrosalan laskeminen

Ruotsissa ei ole vastaavankaltaista kerrosalan käsitettä kuin Suomessa. Plan- och bygglagen (PBL, 2010) ja sitä täydentävä asetus (Plan- och byggförordning, PBF, 2011) perustuu raken-tamisen määrän sääntelyn osalta detaljikaavoissa määriteltävään suurimpaan sallittavaan alaan (area) ja suurimpaan sallittavaan korkeuteen (höjd). Kysymys on volyymiajattelusta. Kerros (våning) on määritelty asetuksessa (PBF). Kerros on rakennuksessa oleva tila, jossa tilaa ra-jaavat sen sivuilla ulkoseinät, yläpuolella katto tai runko ja alapuolella lattia. Ullakkoa pide-tään kerroksena ainoastaan tietyin asetuksessa määriteltyin edellytyksin. Rakennus jaetaan sen korkeuden määrittämiseksi tarvittaessa eri osiin. Se osa (sivu) rakennuksesta, joka muodostaa korkeimman osan, mitataan tarkasti. Kerrosten lukumäärä lasketaan myös usein rakennusosit-tain. Kaavat ovat eri ikäisiä ja laadittu erilaisten säännösten voimassa ollessa. Vanhemmissa kaavoissa on usein kielletty ullakkotilan sisustaminen. Silloin noudatetaan voimassa olevaa kaavaa. Sen sijaan nykymääräykset eivät lähtökohtaisesti rajoita ullakon ja kellarin käyttöä. Olennaista on siis määritellä ja laskea kaavassa sallittujen kerrosten lukumäärä ja rakennuksen korkeus. Asiakokonaisuudesta on perusteellinen Boverketin opasjulkaisu (Rapport 2016:30: Exempel på reglering av byggnadsverks höjder och våningsantal).

Myös Norjassa on rakennuksen korkeus keskeinen lähtökohta, kun kaavassa määritellään ra-kentamisen ulottuvuutta ja määrää. Norjan Plan- og bygningsloven (pbl, 2008) tekee periaat-teellisen eron 8 (9) metriä matalampien ja sitä korkeampien rakennusten välillä. Jos rakennuk-sen harjakorkeus ylittää 9 metriä tulee rakentamisen mahdollistamiseksi olla kaava tai vastaa-va. Norjan asetus (Forskrift om tekniske krav til byggverk, byggt teknisk forskrift, 2010) sisäl-tää luvussa 5 täsmentäviä määritelmiä, miten rakentamisen laajuus lasketaan. Käytettävissä on useita eri metodeja: rakennusala (bebyggd areal, BYA); prosentuaalisesti määrittyvä rakennus-ala (prosent bebyggd area,); käyttöala (bruksareal, BRA); prosentuaalisesti määrittyvä käyttö-ala (prosent bruksareal). Asetuksen 6. luku sisältää vuorostaan kerroksen, korkeuden, etäisyy-den ja vähäisen rakennuksen (alle 50 neliometriä) määritelmät.

Tanskassa on asemakaavatasolla määriteltävä sallittavan rakentamisen laajuus, ja asuinraken-nusten osalta rakentamistehokkuus (lov om planlægning, 2007). Tanskassa on vuoden 2007 hallintorakenteen uudistuksen jälkeen kaksitasoinen kaavajärjestelmä. Kööpenhaminan met-ropolialuetta varten on laissa erityissäännöksiä. Täsmentävissä säännöksissä keskeistä on ra-kentamisen määrän arviointi ”jalanjäljen” (footprint) kautta. Rakennuksen korkeus, kerrosten lukumäärä ja rakennuksen huoneistoala määrittävät sallittavan ”jalanjäljen”, joka perustuu en-sisijaisesti

asemakaavaan. Rakennuksen korkeus on suhteutettava naapurustoon ja alueen olo-suhteisiin, jotta esimerkiksi riittävä valonsaanti turvautuu. Rakentamistehokkuus määrittyy te-hokkuusluvan kautta siten, että huoneistoala per maa-ala ei saa ylittää eri rakentamistyypeille

7

määrättyä enimmäislukua. Esimerkiksi kerrostalojen kohdalla luku on 60, ja lomarakennusten kohdalla 15. Tehokkuusluvan laskemista varten on annettu omat laskentasäännöt.

Sveitsin valaliiton 26 kantonista 18:lla on hallinnollinen välitaso. Jokaisella kantonilla on oma perustuslaki, oma parlamentti ja oma hallinto. Kuntien lukumäärä on 2 300. Maankäytön suunnittelua varten on raamilaki (Bundesgesetz über die Raumplanung, RPG, 1979, 2016). Raamilakia täsmennetään raamiasetuksella (Raumplanungsverordnung, RVP, 2009). Maan-käytön suunnittelu perustuu zoning-ajatteluun. Pieniä yhdyskuntia varten voidaan hyväksyä varsinaisen zoning-systeemin ulkopuolella erityisjärjestelyjä. Kotieläinten pidosta on paljon omia erityissäännöksiä. Kantonit voivat säätää muistakin zoning-alueista kuin raamilaisissa sää-detyistä. Kantoneilla on velvollisuus laatia zoning-jaottelun pohjalta tarkemmat maankäytön suunnitelmat. Niissä määritty rakentamisen määrä ja laatu.

Väestönsuojat

Ruotsissa kehitettiin 1940-luvulta lähtien voimakkaasti väestönsuojelua sodan ajan uhkien va-ralta. Väestönsuojia rakennettiin järjestelmällisesti ja väestönsuojeluorganisaatio oli vahva ja yksityiskohtaiseen ohjeistukseen perustuva. Suojanaamareita varastoitiin lähes koko väestöä varten. Järjestelyistä ja rahoituksesta vastasi pääosin valtio. Ruotsi oli varsinkin 1960-luvulla esikuvana, kun Suomen väestönsuojelua alettiin järjestää uudelleen sotien jälkeisen välivai-heen jälkeen. Vastuu väestönsuojelusta siirrettiin 1980-luvulla osin valtiolta kunnille pelastus-toimen uudelleenjärjestelyissä. Väestönsuojelujärjestelyjä ja niiden rahoitusta on supistettu 1990-luvun puolivälin jälkeen. Supistukset ovat kohdistuneet erityisesti väestönsuojien raken-tamiseen, joka on lopetettu jokseenkin kokonaan. Suojissa on tilaa noin 7,2 miljoonalle ihmi-selle. Vuonna 2000 tehdyn riskiarvion mukaan puuttuvien suojapaikkojen määräksi arviointiin 30 000. Valtion pelastusvirasto on viime aikoina kiinnittänyt erityistä huomiota olemassa ole-vien suojien kunnossapitoon. Väestönsuojat on voitava Ruotsissa ottaa suojakäyttöön 48 tun-nin kuluessa.

Norjassa väestönsuojelu nähdään lisäresurssina normaaliolojen pelastustoimelle. Väestönsuo-jelun organisaatioita ei kuitenkaan enää kouluteta entiseen tapaan. Väestönsuojien rakentami-nen on lopetettu Suurkäräjien päätöksellä. Norjassa on väestönsuojissa tilaa laskennallisesti noin 2,8 miljoonalle ihmiselle ja suojat on voitava ottaa käyttöön 72 tunnin kuluessa.

Tanskassa väestönsuojeluun kuuluu riskiarvioiden tekemisen, väestön varoittamisjärjestelmät, evakuoinnit, väestönsuojat sekä muut toimenpiteet, kuten omatoimisen varautumisen koulutus ja lääkkeiden varmuusvarastointi. Kunnat voivat riskiarvioidensa perusteella päättää, onko kunnassa rakennettava väestönsuojia. Väestönsuojia rakennetaan normaalin rakennustoimin-nan yhteydessä rakennuttajan kustannuksella. Tanskassa on väestönsuojissa tilaa noin 4,7 mil-joonalle ihmiselle. Suojien rakentaminen on viime vuosina vähentynyt uhka-arvioihin perus-tuen. Tanskassa on viime vuosina asetettu etusijalle väestön varoittamisjärjestelmän kehittä-minen. Kunnat voivat riskianalyysiensä perusteella päättää, onko kunnassa rakennettava väes-tönsuojia. Etusijalle Tanskassa on asetettu väestön evakuoinnit ja varoitusjärjestelmän kehit-täminen. Omatoimisen varautumisen koulutus käsittää Tanskassa pääasiassa alkusammutus- ja ensiapukursseja.

Sveitsissä on panostettu vahvasti väestönsuojeluun ja väestön suojaamiseen. Tavoitteena on pitkään ollut, että koko väestöllä olisi suojapaikka lähellä asuinpaikkaa. Väestönsuojien raken-tamista jatketaan edelleen ja niiden rakentamisvelvollisuus on myös yksityisillä kiinteistöjen omistajilla. Suojapaikkoja on laskennallisesti jokseenkin koko väestölle. Väestönsuojelua on myös uudistettu ja liitetty aikaisempaa kiinteämmin normaaliolojen organisaatioihin.

Väestönsuojia rakennetaan maailmassa Suomen ja Sveitsin lisäksi Albaniassa ja Israelissa.

1.3 Nykytilan arviointi

Asuin-, majoitus- ja työtilat sekä kokoontumistilat

Asuntojen ja majoitustilojen suunnittelussa on vakiintuneesti käytetty Suomen rakentamis-määräyskokoelman osan G1 Asuntosuunnittelu määräyksiä ja etenkin ohjeita. Keskustelua on viime aikoina mediassa herättänyt erityisesti asuinhuoneiston vähimmäiskoko 20 neliometriä. Hallituksen esityksellä on tarkoitus säätää asetuksenantovaltuus uuden asetuksen antamiseen, mutta ei säätää huoneiston vähimmäiskoosta, mikä jatkossakin sisältyisi asetukseen.

Matkaviestinten sisätilakuuluvuus

Matkaviestinten sisätilakuuluvuuden määräävinä tekijöinä pidetään etäisyyttä lähimmästä tukiasemasta, järjestelmän käyttämää taajuutta ja teknologiaa, rakennuksen ympäristöä ja rakennuksen ulkovaipan materiaaleja. Tukiaseman ja matkaviestimen välinen etäisyys on määräävin tekijä erityisesti silloin, kun ympäristö on harvaanasuttua maaseutumaista aluetta ja tukiasemia on harvassa. Näissä olosuhteissa rakennusten ja tukiasemien välinen etäisyys on tyyppillisiä kaupunkialueita huomattavasti pitempi, jolloin esiintyy tilanteita, joissa matkaviestimien kuuluvuus on heikko jo talon tai rakennuksen ulkopuolella. Tällöin ilman erillisiä aktiivisia laitteita ei ole mahdollista saada laadultaan tyydyttävää signaalivoimakkuutta talon sisäosiin. Etäisyyteen perustuvissa ongelmakohteissa on lähestymistapa tavallisesti se, että harvitaan rakennukseen tulevan kaapeloinnin lisäämistä ainakin datansiirtoon soveltuvalla kaapeloinnilla. Harvaan asutuilla alueilla myös maastoesteet voivat aiheuttaa radiosignaaleille katkeavuuksia tai voimakkaita heijastuksia.

Uusilla rakennusalueilla matkaviestimien sisätilakuuluvuuteen vaikuttavat käytetyn taajuuden ja teknologian ohella ensisijaisesti tukiasemien paikat ja itse rakennuksen ulkovaipan materiaalit. Uusilla rakennusalueilla sekä uusilla kaava-alueilla makrosolujen tarjoama kuuluvuus pohjautuu olemassa olevien vanhojen tukiasemien muodostamien solujen signaalitasoihin. Tällöin uusien alueiden ensimmäisten rakennusten valmistuttua saattaa niissä olla vielä signaalitaso, joka riittää hyväksyttävän laatuisten yhteyden muodostamiseen. Seuraavien rakennusten noustessa tilanne yleensä vaikeutuu, koska tavallisesti rakennukset aiheuttavat katkeavuuksia toisilleen. Toisena uusien rakennusten sisäosien matkaviestinten signaalitasoja määrittävänä tekijänä ovat rakennuksen ulkovaipan eri materiaalit, niiden asema tukiaseman signaalin suuntaan ja erilaisten materiaalien pinta-alan osuus koko ulkovaipasta.

Teleoperaattoreiden toimiluvissa edellytetään, että operaattori toteuttaa peittovaatimuksen siten, että peittoalueelle varmistetaan myös kohtuullinen sisätilapeitto. Kohtuullisella sisätilapeitolla tarkoitetaan toimiluvan ehtoissa sitä, että televerkkopalvelut ovat ilman käyttäjille aiheuttavia lisäkustannuksia saatavilla vakituksessa asunnossa tai yrityksen toimipisteessä tavanomaisessa käyttöympäristössä. Verkon ei tarvitse kattaa koko Suomea.

Matkaviestinten sisätilakuuluvuuteen liittyvät ongelmat ovat nousseet keskusteluun rakennusten energiatehokkuusvaatimusten myötä. Rakennuksiin liittyvät ongelmat kytkeytyvät rakennusten rakennusratkaisuihin, joissa käytetään RF-signaaleja (radio frequency) vaimentavia rakennustuotteita, kuten metallipinnoitettuja lämmöneristeitä tai selektiivi-ikkunarakenteita. Ongelmia esiintyy sekä uusissa että vanhoissa rakennuksissa.

Matkaviestinten sisätilakuuluvuutta heikentävät betoni- ja kivivalmisteisten rakenteiden aiheuttamat korkeat RF-vaimennukset. Ennen energiatehokkaiden ikkunoiden markkinoille tulleista signaalien pääsääntöinen kulkureitti rakennuksiin oli ikkunoiden kautta. Tällä hetkellä rakentamisessa käytetään pääsääntöisesti energiatehokkaita selektiivi-ikkunoita, joiden vuoksi

RF-vaimennukset betoni- ja kivrakenteisissa taloissa ovat merkittävästi suurempia kuin ennen. Lisäksi nykyaikaiset lämmöneristemateriaalit, kuten alumiinipintainen polyuretaanieriste, aiheuttavat merkittäviä vaimennuksia RF-signaaleille. Taloissa, joissa seinärakenne koostuu puusta ja mineraali- tai selluvillasta, ei ole havaittu niin merkittäviä

vaimennuksia, vaikka ik-kunat olivatkin energiatehokkaat. Tietyissä rakenneratkaisuissa RF-signaalin läpäisyä pitäisi parantaa jollain ratkaisulla – joko rakenteisiin integroitavilla ratkaisuilla tai erillisillä passiivisilla antenniratkaisuilla.

Matkaviestinten sisätilakuuluvuusongelman ratkaiseminen edellyttää ympäristöministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön yhteistyötä johtuen ministeriöiden toimivallan rajasta. Liikenne- ja viestintäministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (405/2003) 1 §:n 12 kohdan mukaan liikenne- ja viestintäministeriön tehtäviin kuuluu viestintäverkkojen, -palveluiden ja -markkinoiden yleiset toimintaedellytykset. Matkaviestinverkkojen peittovaa-timusta koskeva sääntely kuuluu siten liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan. Jos liikenne- ja viestintäministeriö säättää arvon tai luokkia RF-kuuluvuudelle rakennuksen vaipan ulkopuolelle, voisi ympäristöministeriö antaa asetuksella vaatimuksia teknisistä ratkaisuista, joilla luodaan edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle.

Väliseinät

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kaikki väliseinät on laskettava mukaan rakennuksen kerrosalaan. Väliseinien ääneneristävyyden vaihtelee rakennusmateriaalista riippuen. Nykyinen tilanne suosii betonin käyttämistä väliseinäinä johtuen sen muita rakennusmateriaaleja paremmasta ääneneristävyydestä. Jotta samaan ääneneristävyyteen päästäisiin, on monista muista materiaaleista valmistettava paksumpia väliseiniä. Kerrosalan ylittämisen salliminen tasa-arvoistaisi eri rakennusmateriaalien käyttömahdollisuuksia, kun kysymyksessä ovat huoneistoja rajaavat väliseinät.

Materiaali

Rakenne

Paksuus min.

Ilmaääneneristävyyden > 55 dB

Betoni

yksinkertainen

180

x

Betonimuottiharkko

valuharkko

200

x

Kevytsojaraharkko

muurattu, tasoitettu, kaksinkertainen rakoseinä + villa

380

x

Karkaistu kevytbetoniharkko

muurattu, tasoitettu, kaksinkertainen rakoseinä + villa

350

x

Kalkkihiekkaharkko

ohutsaumamuuraus, tasoitettu

235

x

Tiili

muurattu täysin saumoin, rakoseinä + villa

290

x

Levyseinä

akustoranka + villa kaksinkertainen kipsilevytytys

160

x

Levyseinä

kaksinkertainen ranka, kaksinkertaiset levytykset

220

x

Taulukko 1. Otteita huoneistojen välisen ilmasteneristysvaatimuksen täyttävistä väliseinärakenteista. Lähde: RT82-10903 Väli-seinärakenteita. Rakennustieto Oy

Väestönsuojat

Uuden rakennuksen rakentamiseen liittyvät väestönsuojan rakentamisveloitteet ovat tontti- tai rakennuspaikkakohtaisia. Noin 87 prosenttia Suomeen rakennetuista väestönsuojista on yk-sityisiä, asuin-, liike- tai teollisuusrakennuksiin tehtyjä rakennuskohtaisia teräsbetonisuoja, eli niin kutsuttuja talosuoja. Normaalioloissa suoja on yleensä harrastustilana, varastona tai jos-sain muussa käytössä. Väestönsuojan ei tarvitse olla samalla tontilla kuin kyseessä oleva rakennus tai rakennukset, vaan niitä varten voidaan rakentaa yhteinen suoja. Eräissä aluerakentamiskohteissa talokohtaiset väestönsuojat on toteutettu useamman kiinteistön yhteissuojina.

10

Teknisesti nämä ovat pääsääntöisesti suuria kalliosuoja, joiden kapasiteetti saattaa olla useita tuhansia henkiä. Yleisestä käsityksestä poiketen yhteissuojat eivät ole yleiseen käyttöön tarkoitettuja, vaan oman alueensa kiinteistöille varattuja. Yleisiä suoja on Suomeen rakennettu muutama, pääosin suuriin kaupunkeihin. Muita yleiseen käyttöön rakennettuja suoja ovat esimerkiksi liikennepaikoille, kuten linja-autoasemille tai satamiin tehdyt suoja. Näissä on noin kaksi prosenttia kaikista suojapaikoista. Yleisten suojien rakentamisesta on luovuttu 2000-luvulla. Maaseudulla ja omakotialueilla ei yleensä ole väestönsuoja, joten suojoitoimista vastaavat asukkaat itse.

Vaikka suojapaikat eivät jakaudu tasaisesti, on suojapaikkatilanne eräillä paikkakunnilla hyvä. Esimerkiksi Helsingissä oli vuonna 2013 350 000 suojapaikkaa asuintalojen väestönsuojissa ja 100 000 suojapaikkaa yhteisväestönsuojissa eli niin sanotuissa kalliosuojissa. Yleisissä väes-tönsuojissa (kalliosuojissa) sekä työpaikkojen, julkisten rakennusten ja poikkeusolojen organi-saation väestönsuojissa suojapaikkoja oli 300 000. Yhteensä Helsingissä oli vuonna 2013 siten 750 000 väestönsuojapaikkaa eli enemmän kuin asukkaita, joita on vajaat 640 000.

Väestönsuojat on lähtökohtaisesti varattu yksinomaan sodan ajan käyttöön eikä niitä käytetä esimerkiksi kaasu- tai muissa vaarallisten aineiden onnettomuuksissa. Kiinteistökohtaisten vä-estönsuojien rakentamisen jatkaminen ensisijaisesti sotilaallisiin uhkiin varautumiseksi on ny-kytilanteessa menettänyt merkityksensä.

Vuonna 2011 pelastuslain voimaantulon myötä väestönsuojien rakentamisvelvollisuutta lie-vennettiin. Lievennykset ovat olleet positiivisia, mutta riittämättömiä. Asuinkerrostalojen sekä suurimpien rivitalojen keskikoko ylittää 1 600 neliometriä, joten pelastuslaki ei ole tuonut muutosta taajamarakentamiseen kerrosalarajan osalta.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen tärkeimpänä tavoitteena on siirtää maankäyttö- ja ra-kennusasetuksessa olevat lakiin kuuluvat perussäännökset asuntojen ja työtilojen suunnittele-misesta sekä kokoontumistiloista lain tasolle ja säätää tarvittavista asetuksenantovaltuuksista. Asetuksenantovaltuuksia tarvitaan Suomen rakentamismääräyskokoelman osien uusimista varten. Rakentamismääräyskokoelman uusiminen mahdollistaa hallitusohjelman norminpurun toteuttamista, sillä uusien asetusten myötä säännösten määrä kokonaisuutena vähenee. Nor-minpurkuun liittyvät asetuksenantovaltuudet sisältävät 117 j ja 117 k §.

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelmaa norminpurun lisäksi väestön-suojien osalta (115 §) sekä selkiyttämällä korjaamisen ja laajennuksen käsitettä (113 §).

Maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin tammikuussa 2017 voimaan tulleella muutoksella (1151/2016). Muutos liittyi niin kutsuttuihin lähes nollaenergiavaatimuksiin. Lain muutoksen käsittelyn yhteydessä eduskunta lisäsi vastaukseensa (EV 189/2016 vp – H 220/2016 vp) lau-suman: ”Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö laa-tivat yhteistyössä tarvittavat säädökset siitä, että kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta välttämättömien yleisten matkaviestinverkkojen sisätalakuuluvuus asuinrakennuksis-sa varmistetaan rakentamisessa tarkoituksenmukaisella ja rakennuksen energiatehokkuuden ja muut olennaiset tekniset vaatimukset huomioon ottavalla tavalla. Valtioneuvoston tulee seura-ta jatkossa matkaviestinverkkojen kuuluvuutta sekä rakentamista koskevan sääntelyn ja sen toimeenpanon vaikutuksia matkaviestinverkkojen sisätalakuuluvuuteen ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin kuuluvuuden varmistamiseksi”. Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa eduskunnan vastauksen sisältämä lausuma ympäristöministeriön hallinnonalan osalta.

11

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Asuin-, majoitus- ja työtiloja sekä kokoontumistiloja koskevat pykälät on siirretty maankäyt-tö- ja rakennusasetuksesta lakiin lähes sellaisinaan asetuksenantovaltuuksien saamiseksi, sillä suurta tarvetta muuttaa vallitsevaa tilannetta ja suunnittelukäytäntöjä ei ole.

Erilaisista tavoista ratkaista matkaviestinten sisätalakuuluvuuteen liittyvät ongelmat on neuvo-teltu liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Matkaviestinten sisätalakuuluvuuteen liittyviä ongelmia voidaan ehkäistä muun ohella seinän rakenteeseen liittyvillä ratkaisuilla, kuuluvuut-ta edistävillä rakennustuotteilla sekä muilla erilaisilla teknisillä ratkaisuilla, kuten esimerkiksi rakennukseen tulevalle kaapeloinnilla ja vahvistimella.

2.3 Keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksen keskeisimpänä ehdotuksena on asetuksenantovaltuuksien säätäminen asuin-, majoitus- ja työtiloja sekä kokoontumistiloja koskien. Nykyiset asetukset kumoutuvat 31.12.2017 ja ilman asetuksenantovaltuutta uusien asetusten antaminen on mahdotonta.

Toinen keskeinen ehdotus on säätää asetuksenantovaltuus, jolla voidaan antaa asetus teknisistä ratkaisuksista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle. Näin voidaan toteuttaa lähes nollaenergiavaatimukseen liitetty eduskunnan lausuma.

Kolmantena keskeisenä ehdotuksena on sallia rakennusoikeuden ylittäminen väestönsuojien, taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun tai hormin rakentamiseen tarvittavan pinta-alan sekä yli 180 millimetriä paksujen huoneistoa rajaavien väliseinien osalta.

Uusien säännösten voimaantuloajankohdaksi ehdotetaan vuoden 2017 joulukuuta ja niitä sovellettaisiin heti ilman siirtymäaikaa. Näin olisi mahdollista antaa uusi asetus kumoutuvan Suomen rakentamismääräyskokoelman osan G1 Asuntosuunnittelu sijaan siten, että asetus voisi tulla voimaan 1.1.2018.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Monilta osin ehdotetut muutokset vastaavat nykyisiä määräyksiä ja ohjeita eikä esitys muuta asioiden varsinaista sisältöä vaan esityksellä siirretään jo nykyisellään asetustasolla säädettävät asiat lain puolelle. Esitys selkeyttää rakentamista koskevaa sääntelyä ja monilta osin ja sil-lä pyritään varmistamaan yhdenmukaista rakennuslainsäädännön tulkintaa ja soveltamista. Monin kohdin ehdotetuilla muutoksilla ei näin ollen ole suoranaisia vaikutuksia nykytilaan muutoin kuin, että ne tekevät lainsäädännöstä selkeämpää ja vähentävät tulkinnan mahdollisuuksia. Esimerkiksi kokous- ja majoitustiloista säädetään esityksen kaltaisesti jo nykyisellään Suomen rakentamismääräyskokoelmassa.

Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Laajennuksen käsitteen täsmentäminen

Ehdotus täsmentää, milloin rakentamisessa on kyse uuden rakennuksen rakentamisesta, olevan rakennuksen laajentamisesta ja korjausrakentamisesta ja vähentää mahdollisuuksia tehdä eri-laisia tulkintoja eri toimenpiteistä.

12

Kerrosalan laskeminen

Huoneistoa rajaavien väliseinien, jotka ovat paksumpia kuin 180 millimetriä, rajaaminen kerrosalaan laskettavan pinta-alan ulkopuolelle kannustaa rakennuttajia rakentamaan nykyistä paksumpia väliseiniä, mikä mahdollistaa nykyistä paremman seinä- ja välipohjarakenteiden eristämisen sekä rakennuksen energiatehokkuuden lisäämisen. Kun taloteknisten järjestelmien kuilut ja hormit rajataan kerrosalan laskettavan pinta-alan ulkopuolelle, kannustaa ehdotus nykyistä väljempien huoltokuilujen rakentamiseen, mikä mahdollistaa kanavien nykyistä paremman eristämisen ja tätä energian kulutuksen pienentämisen, millä on asumiskustannuksia alentava vaikutus.

Vaikutukset yrityksiin

Laajennuksen käsitteen täsmentäminen

Ehdotus täsmentää, milloin rakentamisessa on kyse uuden rakennuksen rakentamisesta, olevan rakennuksen laajentamisesta ja korjausrakentamisesta ja vähentää mahdollisuuksia tehdä eri-laisia tulkintoja eri toimenpiteistä. Koska tarkoituksena ei ole muuttaa vallitsevaa käytäntöä, ei täsmennyksellä ole juurikaan vaikutusta yrityksille.

Kerrosalan laskeminen

Huoneistoa rajaavien väliseinien, jotka ovat paksumpia, kuin 180 millimetriä, rajaaminen ker-rosalaan laskettavan pinta-alan ulkopuolelle, tarkoittaa sitä, että tätä paksumpien väliseinien rakentaminen ei jatkossa vähennä rakennettavan huonealan määrää, mikä kannustaa rakenta-maan nykyistä paksumpia huoneistoa rajaavia väliseiniä. Ehdotus tuo eri seinärakennemateri-aalit nykytilanteeseen verrattuna tasa-arvoisempaan asemaan, kun huoneistoja rajaavissa sei-närakenteissa käytettävät materiaalit eivät jatkossa vaikuttaisi kerrosalaan.

Taloteknisten järjestelmien kuilujen ja hormien rajaaminen kerrosalaan laskettavan tilan ulko-puolelle lisää mahdollisuuksia toteuttaa talotekniset järjestelmät laadukkaasti ja määräykset täyttävästi. Koska taloteknisten järjestelmien eri toteuttamistavat eivät vaikuttaisi käytettävissä olevaan kerrosalaan, ehdotettu muutos kannustaisi mitoittamaan kuilut riittävän väljiksi, jotta lämmön- ja ääneneristävyys sekä energiatehokkuus voidaan toteuttaa riittävällä tasolla. Ehdotus näin ollen edistäisi taloteknisten järjestelmien rakentamista riittävän laadukkaasti ja määräykset täyttävästi.

Ehdotus myös mahdollistaa nykyistä paremmin painovoimaisen ilmanvaihdon toteuttamisen näin haluttaessa, sillä riittävän väljät kuilut tai riittävä määrä hormoneja ovat edellytys ilman-vaihdon toteuttamiselle painovoimaisesti. Tällöin ilmanvaihto voitaisiin toteuttaa eri tavoin rakennukseen ja sen käyttöön kulloinkin sopivalla tavalla ilmanvaihdon tekniikan edellyttämistä tilasta riippumatta. Ehdotuksen arvioidaan kannustavan rakennusteollisuutta kehittämään uusia uudis- ja korjausrakentamiseen soveltuvia painovoimaisen ilmanvaihdon teknologioita ja ratkaisuja.

Käytäntö ja laintulkinta rakennusoikeuden ylityksen sallimisesta väestönsuojien osalta on vaihdellut kunnittain. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun rakennusvalvonnoilla on ollut yhden-mukainen käytäntö ja rakennusoikeuden ylitys maanpäällisiin tiloihin sijoittuvan väestön-suojan edellyttämän kerrosalan määrällä on yleensä sallittu. Esitys selkeyttäisi ja yhdenmu-kaistaisi käytäntöä väestönsuojan kerrosalan käsittelyn osalta kunnissa. Rakennusoikeuden ylityksen salliminen väestönsuojan vaatiman alan osalta kohtelisi kerrosalan laskennaltaan samanarvoisesti kaikkia väestönsuojia riippumatta siitä, onko se sijoitettu kerrokseen vai kel-lariin ja riippumatta kuntakohtaisista käytännöistä. Salliessaan rakennusoikeuden ylityksen

13

väestönsuojan osalta väestönsuojan rakentaminen muuhun kuin kellaritilaan ei enää jatkossa vähentäisi rakennuksen rakennusoikeutta. Tällöin rakennusoikeudesta nykyistä suurempi osa olisi mahdollista käyttää huonealaan. Ehdotus näin ollen lisäisi rakennusten huoneistoalaa sel-laisissa asuinrakennushankkeissa, joissa väestönsuoja sijoitetaan rakennuksen maanpäällisiin tiloihin niiden kuntien alueella, jotka eivät ole tähän asti sallineet rakennusoikeuden ylitystä väestönsuojan kerrosalan määrällä.

Asuinrakennuksiin rakennettiin vuonna 2015 noin 260 väestönsuojaa. Väestönsuoja sijoittuu maanpäälliseen kerrokseen noin puolessa tapauksista, jolloin vuonna 2015 rakennettiin arviol-ta noin 130 väestönsuojaa, jotka sijoittuvat rakennuksen maanpäällisiin kerroksiin. Väestön-suojan keskipinta-alan ollessa noin 70 neliometriä vapautuisi kerrosalan ylityksen sallimisen johdosta rakennuskohtaisesti keskimäärin noin 60 neliometriä lisää huoneistoalaa, minkä arvo esimerkiksi pääkaupunkiseudun ulkopuolisessa kasvukeskuksessa 4 500 euron neliömetrikoh-taisella asunnon myyntihinnalla ja 2 500 euron keskimääräisellä neliömetrikohtaisella raken-tamiskustannuksella tarkoittaisi esimerkiksi laskennallista 120 000 euron suuruista ylimääräis-tä rakennuskohtaista myyntituloa rakennuttajalle. Tällöin maanpäälliseen kerrokseen tehtävän väestönsuojan lukeminen kerrosalan ulkopuolelle kompensoisi väestönsuojan rakentamiskus-tannuksia merkittävästi. Väestönsuojan rakentamiskustannukset ovat keskimäärin 2 000 euroa neliömetriltä vuoden 2013 hintatasossa, josta noin puolet on väestönsuojaominaisuuksista joh-tuvia lisäkustannuksia (normaalit rakentamiskustannukset ylittäviä kustannuksia). Väestön-suojalla on aina normaaliolojen käyttötarkoitus ja asuinrakennuksissa väestönsuojaan sijoite-taan usein esimerkiksi asukkaiden varastotilat. Lisäkustannukset 70 neliömetrin suuruisen vä-estönsuojan rakentamisesta olisivat tällöin noin 70 000 euroa.

Kun talotekniikan kuilujen ja hormien edellyttämää alaa ja väestönsuojien edellyttämää alaa ei kuluta rakennusoikeutta, voidaan rakennusoikeuden mukaisesta alasta käyttää nykyistä suu-rempi osuus huonealaan. Ehdotus näin ollen lisää uusien rakennusten huonealaa ja tätä kautta parantaa rakennushankkeiden kannattavuutta.

Matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuus

Ehdotuksella säädetään asetuksenantovaltuus, jolla voidaan antaa asetus teknisistä ratkaisuksista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle. Sisätilakuuluvuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet ja näiden vaikutukset täsmentyvät asetusmuutosta annet-taessa.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia julkiseen talouteen.

Vaikutukset kansantalouteen

Rakennushankkeiden kannattavuuden parantuminen rakennusoikeuden lisääntymisen myötä saattaa jossain määrin edistää rakennushankkeiden käynnistymistä etenkin korkeiden raken-tamiskustannusten alueilla. Ehdotuksella ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuk-sia rakennusalan tuotantoon ja työllisyyteen.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotuksessa esitetyillä muutoksilla ei arvioida olevan vaikutuksia valtion tai kuntien viran-omaisten tehtäviin tai toimintaan. Kuitenkin kerrosalan laskemista koskeva muutos vähentää

14

jossain määrin kuntien rakennuslupaviranomaisten työmäärää vähentämällä poikkeamispää-tösten tarvetta. Vähentäessään rakennusvalvontaviranomaisten mahdollisuuksia harkinnanva-raisesti arvioida, milloin on kyse uuden rakentamisesta, laajentamisesta ja korjausrakentami-sesta, ehdotus edistää yhdenmukaisten käytäntöjen syntymistä kunnissa.

3.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotus kannustaa rakentamaan asuintalojen teknisistä järjestelmistä sekä sisä-rakenteista ny-kyistä eristävämpiä, mikä parantaa rakennusten energiatehokkuutta, ääneneristystä, terveelli-syyttä ja viihtyisyyttä. Rakennusten energiatehokkuuden kasvu vähentää rakennusten energi-ankäyttöä ja tätä kautta rakennusten hiilidioksidipäästöjä.

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset terveyteen

Nykyistä väljempien teknisten järjestelmien edellyttämien kuilujen rakentaminen parantaa kylmävesiputkien lämmöneristävyyttä, mikä vähentää legionellabakteerin riskiä, sillä riittävä kylmävesiputkien lämmöneristys vähentää bakteerin kasvumahdollisuuksia. Esitys näin ollen vähentää asumisterveyteen kohdistuvia riskejä.

Vaikutukset käyttäjille

Ehdotus kannustaa rakentamaan teknisten järjestelmien kuilut nykyistä paremmin ääntä eris-täväksi, millä on positiivinen vaikutus asukkaiden asumisviihtyvyyteen. Väljät kuilut tai hor-mit mahdollistaisivat nykyistä paremmin riittävän ja toimivan ilmanvaihdon toteuttamisen, mikä myös lisäisi asumisviihtyvyyttä. Asumisviihtyvyys lisääntyisi myös nykyistä paksumpi-en ja ääntä paremmin eristävien huoneistoa rajaavien väliseinien rakentamisen myötä.

Myöhemmin annettavalla asetuksella parannetaan matkaviestinten sisätilakuuluvuutta, mikä lisää asukkaiden asumismukavuutta sekä turvallisuutta hätätilanteissa, jolloin on tarpeen saada puhelimitse yhteys hätäkeskukseen.

Esityksellä ei ole sukupuolivaikutuksia.

Tietoyhteiskuntavaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutuksia kansalaisten tai yritysten tietosuojaan tai tietoturvaan. Myöhemmin annettavalla asetuksella voidaan parantaa matkaviestinten sisätilakuuluvuutta.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä. Matkaviestinten sisätilakuuluvuuden osalta asiaa on valmisteltu yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Väestönsuojien osalta asiaa on valmisteltu yhteistyössä sisäministeriön kanssa.

15

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallituksen esitysehdotuksesta pyydettiin lausuntoa 70:ltä eri taholta (lausuntopyyntö YMO26:00/2017). Lausuntoaika oli 10.5.–12.6.2017. Lausuntopyyntö lausuntomateriaaleineen oli lisäksi nähtävänä ympäristöministeriön verkkosivuilla. Asiakirjoista voivat antaa lausuntonsa muutkin kuin lausuntopyynnön jakelussa mukana olleet tahot. Lausunnot saatiin kaikkiin xx kappaletta. Osa lausunnoista oli useamman tahon yhteislausuntoja.

Lausunnon antoivat....

Esitysluonnoksessa ehdotettuja säännöksiä muokattiin lausuntojen perusteella. Myös lakiesityksen perusteluja täydennettiin lausuntokierrokselta saadun palautteen mukaisesti.

Lausuntokierroksen jälkeen...

5 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys liittyy olennaisesti sen kanssa yhtä aikaa lausunnon olleeseen luonnokseen ympäristöministeriön asetukseksi asuin-, majoitus- ja työtilojen suunnittelusta. Hallituksen esitykseen liittyy niin ikään lausunnon ollut luonnos asetukseksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen muutokseksi sekä aiemmin lausunnon ollut ympäristöministeriön asetus rakennuksen käyttöturvallisuudesta. Muutoksella on tarkoitus kumota maankäyttö- ja rakennusasetuksesta pykälät, joiden asiasisältö nostetaan lain tasolle.

16

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

113 §. Rakennus. Pykälän ensimmäiseen momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että laajennusta ja kerrosalaan laskettavan tilan lisäämistä on pidettävä uutena rakennuksena. Jotta laajennusta pidettäisiin uutena rakennuksena, on sen lisättävä rakennuksen kerrosalaan laskettavien neliöiden tai tilavuuden määrää.

Rakentamismääräysten uusimisen yhteydessä annetaan erikseen vaatimuksia uuden rakennuksen rakentamiseen sekä rakennusten korjaus- ja muutostyötä varten. Tässä yhteydessä on noussut esiin tarve tarkentaa lakia laajennuksen osalta, jotta toisistaan poikkeavia tulkintoja voitaisiin yhdenmukaistaa.

Rakennuslainsäädännön uudistamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 101/1998) 125 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan: ”Uudisrakentamisen sijasta laissa käytettäisiin ilmausta rakennuksen

rakentaminen. Tähän rinnastettaisiin sellainen korjaus- ja muu-tostyö, joka olisi verrattavissa rakennuksen rakentamiseen. Arviointiperusteina tällöin olisivat toimenpiteiden laatu ja laajuus sekä myös niiden arvo. Kysymys toisin sanoen olisi sellaisista korjaus- ja muutostöistä, joilla rakennuksen käyttöikä lisättäisiin uutta rakennusta vastaavas-ti. Rakennuksen rakentamiseen rinnastettaisiin myös rakennuksen laajentaminen joko sen vaippaa kasvattamalla tai lisäämällä sen tilavuutta tai kerrosalaan laskettavaa tilaa esimerkiksi käyttötarkoituksen muutoksella”.

Laajennus lisää kerrosalaan laskettavaa tilaa. Laajennuksena on pidettävä olevan rakennuksen yhteyteen tai sen vaipan sisään rakennettavaa laajennusta, kuten esimerkiksi lisäkerrosta, omakotitalon lisäsiipeä tai ullakkorakentamista. Poikkeamis päätöksen perusteella toteutettu ullakkorakentaminen on katsottava kerrosalaa lisääväksi toimenpiteeksi eli laajennukseksi. It-senäisesti toimiva rakennus, kuten esimerkiksi samalle tontille rakennettava uusi rakennus ei ole laajennus, vaan uusi rakennus, johon sovelletaan uutta rakennusta koskevia vaatimuksia, vaikka se luvitettaisiin laajennuksena.

Uutta rakennusta koskevia vaatimuksia noudatettaisiin vain kerrosalaa lisäävän laajennuksen osalta. Olevaan rakennukseen ei edellytettäisi muutoksia laajennuksen johdosta, sillä oleva rakennus ei olisi lupaharkinnan kohteena. Laajennusosan teknisten järjestelmien, kuten ilman-vaihdon osalta, olisi mahdollista tukeutua vanhaan järjestelmään, jolloin tulisi harkittavaksi poikkeaminen uutta rakennusta koskevista teknisistä vaatimuksista.

Kerrosalaan laskettavaa tilaa voidaan lisätä ilman rakennuksen laajentamista esimerkiksi käyt-tötarkoituksen muutoksella pääkäyttötarkoituksen mukaiseksi lämmöneristetyin ulkovaipan si-säpuolella. Tällöin kysymys on rakennuksen korjaus- tai muutostyöstä, ei laajennuksesta.

Korjaus- ja muutostyö, joka olisi laajuudeltaan verrattavissa rakennuksen rakentamiseen, kat-sottaisiin edelleen uudelleen rakentamiseksi.

115 §. Kerrosala. Ehdotuksella rajattaisiin rakennusoikeuteen laskettavan tilan ulkopuolelle paksujen ulkosienien lisäksi myös huoneistoa rajaavat väliseinät, jotka ovat paksumpia kuin 180 millimetriä. Rajaus koskisi niin kahden huoneiston välistä väliseinää kuin huoneiston ja jonkin muun tilan, kuten esimerkiksi huoneiston ja porrashuoneen, huoneiston ja pyykkituvan, huoneiston ja taloyhtiön saunan tai huoneiston ja iv-konehuoneen välistä väliseinää. Rajaus ei koskisi huoneiston sisäisiä väliseiniä. Rajaus kohtelisi eri rakennusmateriaaleja tasapuolisem-min väliseinän ääneneristävyyden kannalta. Yksinkertaisen betoniseinän, jonka paksuus on 180 millimetriä, ilmaääneneristävyys on suurempi kuin 55 desibeliä. Jotta päästäisiin samaan ääneneristävyyteen, levyseinän paksuuden on rakenteesta riippuen oltava 160 tai 220 milli-

17

metriä, tiiliseinän 290 millimetriä, karkaistun kevytbetoniharkon 350 millimetriä ja kevytsora-harkon 380 millimetriä.

Ehdotuksella sallittaisiin rakennusoikeuden ylittäminen taloteknisten järjestelmien edellyttä-mien kuilujen ja hormien osalta. Taloteknisillä järjestelmiä ovat esimerkiksi lämmitys-, jääh-dytys- ja ilmanvaihtojärjestelmät, vesi- ja viemärijärjestelmät, sähkö- ja automaatiojärjestel-mät ja tele- ja tietoliikennejärjestelmät. Rakennuksen paremman toimivuuden kannalta on keskeistä, ettei taloteknisten järjestelmien vaatima kuilu- ja hormitila ole jatkossa enää mini-moinnin kohteena. Energiatohokkuus edellyttää väljiä ilmanvaihtokanavia ja niiden asianmu-kaista eristämistä. Lämmöneristystä tarvitaan esimerkiksi legionellabakteerista aiheutuvan ris-kin välttämiseksi käyttövesiputkissa. Myös viemäreiden ääneneristys vaatii tilaa. Rakennusoi-keuden ylityksen salliminen luo edellytyksiä myös painovoimaisen ilmanvaihdon toteuttami-selle, sillä painovoimaisen ilmanvaihdon toteuttaminen edellyttää runsaasti kuilu- tai hormiti-laa.

Ehdotuksella sallittaisiin rakennusoikeuden ylittäminen väestönsuojien rakentamiseen tarvit-tavan pinta-alan osalta. Ehdotus toteuttaa hallitusohjelman sivulla 12 olevaa kirjausta: ”Edellä päätettyjen lisäksi käynnistetään kärkihankkeena valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot muiden kustannusten ja byrokratian keventämiseksi, esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköinti-paikkojenrakentamisen osalta”, joka koskee toimia asuntojen

tonttituotannon lisäämiseksi ja rakentamisen kustannusten alentamiseksi. Väestönsuoja on laskettu kerrosalaan riippuen siitä, sijaitseeko se maan alla vai maan päällä. Kellaria ei pääsääntöisesti lasketa kerrosalaan. Kellariissa sijaitsevat rakennuksen pääkäyttötarkoituksen mukaiset tilat lasketaan kuitenkin kerrosalaan. Rakennuksen kerros lasketaan aina kerrosalaan riippumatta siitä, mitä tiloja siellä sijaitsee. Rakennusoikeuden ylittämisen salliminen väestönsuojan osalta kohtelisi rakennusoikeuden laskennaltaan samanarvoisesti kaikkia väestönsuojia riippumatta siitä, onko se sijoitettu kerrokseen vai kellariin.

Rakennusvalvontaviranomaisilla on maankäyttö- ja rakennuslain 175 §:n mukainen mahdollisuus myöntää vähäisiä poikkeuksia. Muutokset vähentävät tarvetta poikkeamisten myöntämiseen kerrosalan laskemisesta väestönsuojien, taloteknisten järjestelmien edellyttämien kuilujen ja hormien sekä huoneistojen välisten väliseinien osalta.

117 j §. Asuin-, majoitus- ja työtilat. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei ole asetuksenantovaltuutta antaa tarkempia säännöksiä asuin-, majoitus- ja työtiloja koskien. Kyseisiä asetuksenantovaltuuksia on annettu maankäyttö- ja rakennusasetuksen 51 §:ssä (Asuinrakennus) ja 52 §:ssä (Työtilat). Suomen perustuslain muutoksesta johtuen asetus ei voi enää sisältää asetuksenantovaltuutta, vaan valtuuden on oltava lain tasolla. Sen vuoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksessa olleet asetuksenantovaltuudet on nostettu maankäyttö- ja rakennuslakiin.

Rakennushankkeeseen ryhtyvälle säädettäisiin huolehtimisvelvollisuus siitä, että asumiseen, ympärivuotiseen majoituselinkeinon harjoittamiseen ja työskentelyyn tarkoitettut tilat suunnitellaan ja rakennetaan turvallisiksi, toimiviksi, viihtyisiksi ja käyttötarkoituksensa soveltuviksi. Suunnittelussa olisi tärkeää ottaa huomioon myös mahdollinen muuntojousto. Lähtökohtaisesti rakennus on turvallinen silloin, kun maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt olennaiset tekniset vaatimukset täyttyvät. Rakennusten tulisi soveltua käyttötarkoituksensa mukaisesti asumiseen, majoitukseen tai työntekoon. Rakennusten tulisi soveltua myös erilaisten henkilöryhmien, kuten esimerkiksi lasten tai vanhusten käyttöön.

Viihtyisyyttä lisääviä tekijöitä ovat esimerkiksi rakennuksen sisätilojen valoisuus ja näkymät ikkunasta. Sen vuoksi asuin- ja majoitustilassa on oltava ikkuna ja mahdollisuus suoraan luonnonvaloon. Työtilojen mahdollisuus saada suoraa luonnonvaloa voidaan ohittaa työn luonteen ja olosuhteiden vaatimuksesta. Työskentely voi edellyttää esimerkiksi oleskelua

18

maan alla. Tällöin on huolehdittava työntekijän mahdollisuudesta virkistäytyä valoisuudeltaan asumista vastaavissa olosuhteissa. Myös työtilojen viihtyisyydestä olisi huolehdittava.

CEN valmistelee päivänvalostandardia prEN 17037:2016, jonka luonnoksen 5.1.1 kohdan mukaan merkittävässä määrin päivänvaloa tarvittaisiin kaikkiin rakennuksiin. Standardi on vielä luonnos eikä se velvoita jäsenvaltioita lainsäädännön sisällön osalta.

Pelkkä päivänvalo ei riitä joka tilanteessa takaamaan turvallisuutta, vaan lisäksi tarvitaan myös keinovalaistusta. Valaistuksen arvioinnissa on otettava huomioon valoaukon koon lisäksi päivänvalosuhte, eli on arvioitava ikkunan näkyvän valon läpäisykyky sekä ikkunan sijaintia varjostuksen suhteen; valaistusvoimakkuus ja sen tasaisuus; värinointi sekä ikkunoiden ja valaisimien aiheuttaman häikäisyn torjunta. Kaikkein liittyä keskeisesti valaistuksen ohjaus päivänvalon määrän mukaisesti. Tilaa arvioitaisiin sen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisesti. Tilapäinen yöpyminen työtilassa ei johtaisi majoitustilalta edellytettävään valoisuusvaatimukseen.

Eduskunta lisäsi lähes nollaenergiaa koskevaan maankäyttö- ja rakennuslain muutosta koskevaan vastaukseensa (EV 189/2016 vp – H 220/2016 vp) lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö laativat yhteistyössä tarvittavat säädökset siitä, että kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta välttämättömien yleisten matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuus asuinrakennuksissa varmistetaan rakentamisessa taroituksenmukaisella ja rakennuksen energiatehokkuuden ja muut olennaiset tekniset vaatimukset huomioon ottavalla tavalla. Valtioneuvoston tulee seurata jatkossa matkaviestinverkkojen kuuluvuutta sekä rakentamista koskevan sääntelyn ja sen toimeenpanon vaikutuksia matkaviestinverkkojen sisätilakuuluvuuteen ja

tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin kuuluvuuden varmistamiseksi”. Lausumasta johtuen pykälään lisättäisiin matkaviestinten sisätilakuuluvuutta koskeva vaatimus, jonka mukaan avun kutsuminen hätätilanteessa olisi mahdollista matka-viestimiä käyttäen. Jos hätäviestin lähettäminen tai hätäkeskukseen soittaminen on mahdollista, mahdollista on silloin oletettavasti myös muu matkaviestinten tavanomainen käyttö.

Edellytyksenä rakennuksen vaippaan tai muihin teknisiin ratkaisuihin liittyvien, käyttöturvalisuuksia koskevien rakentamismääräysten antamiselle on, että liikenne- ja viestintäministeriö määrittää vähimmäistason matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle. Ympäristöministeriölle annettuihin valtuuksiin määrittää, kuinka suuri rakennuksesta johtuva vaimennus katsottaisiin tavanomaiseksi. Matkaviestinverkon signaalin voimakkuus rakennuksen ulkopuolella voi vaihdella eikä sen kuuluvuus voi olla rakennuksen sisätiloissa yhtä voimakas kuin ulkopuolella. Hyvin kuuluva matkaviestiverkko ei myöskään kata koko Suomea. Turvallisuustaso ja siihen liittyvät tekniset ratkaisut matkaviestinten sisätilakuuluvuudesta riippuisivat rakennuksen käyttötarkoituksesta. Kuuluvuuden varmistaminen avun hälyttämiseen riittäisi normaalitilanteessa. On myös olemassa rakennuksia, joissa matkaviestinten sisätilakuuluvuutta voi olla tarpeen vaimentaa. Tällaisia rakennuksia voivat olla esimerkiksi salassa pidettävät tilat, tietotekniikan serverikeskukset tai terveydenhuollon rakennukset.

Asetuksenantovaltuus tarvittaisiin myös sitä varten, että turvallisuuden edellyttämä matkaviestinten sisätilakuuluvuus voitaisiin toteuttaa muuten, kuin rakennuksen vaipan läpi tapahtuvien teknisten ratkaisujen kautta. Esimerkkejä muista mahdollisuuksista varmistaa turvallisuuden edellyttämä matkaviestinten sisätilakuuluvuus ovat erilaiset sisäverkot, antennit, lankapuhelin ja valvontajärjestelmät. Hankkeeseen ryhtyvällä tulisi olla mahdollisuus toteuttaa matkaviestinten sisätilakuuluvuuden edellytykset kustannustehokkaasti.

117 k §. Kokoontumistilat. Kokoontumistiloista on tällä hetkellä säädetty maankäyttö- ja rakennusasetuksen 54 §:ssä. Koska muitakin tiloja koskevat olennaiset tekniset vaatimukset ehdotetaan siirrettäviksi maankäyttö- ja rakennuslakiin, on näin tehtävä myös kokoontumistilojen osalta.

19

Lakiin lisättäisiin vaatimus, jonka mukaan kokoontumistiloissa, kokoontumisalueiden katso-moissa sekä kokous-, näyttely- ja yleisötiloissa sekä muissa vastaavissa rakennelmissa voi oleskella samanaikaisesti sen verran henkilöitä, että he pääsevät poistumaan turvallisesti. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen olisi rakennusluvassa, toimenpideluvassa tai paloturvallisuuden vuoksi erikseen tarvittavassa päätöksessä vahvistettava kokoontumistilassa ja muissa yllä mainituissa tiloissa samanaikaisesti sallittujen henkilöiden enimmäismäärä. Tätä koskeva ilmoitus olisi kiinnitettävä näkyväle paikalle kokoontumistilaan. Kokoontumis- ja muihin yllä mainittuihin tiloihin olisi oltava pääsy myös niillä henkilöillä, joiden kyky liikkua tai muutoin toimia on rajoittunut. Ympäristöministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tilojen käyttöturvallisuudesta.

135 §. Rakennusluvan edellytykset asemakaava-alueella. Pykälän toisen momentin viittaus lain 125 §:n 4 momenttiin korjattaisiin viittaukseksi pykälän 5 momenttiin. Maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:ää on muutettu lailla 958/2012, jolla pykälään lisättiin uusi neljäs momentti ja vanha neljäs momentti siirtyi viidenneksi momentiksi. Pykälän ilmaus: ”korjaus- ja muutos-töitä koskevaa lupaa ratkaistaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä rakennusluvan edellytyksistä säädetään”, ei ole täsmällinen ja tarkkarajainen. Sen vuoksi ilmaus on muutettava täsmälliseen muotoon: ”on sovellettava”.

2 Tarkemmat säännökset

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen kanssa yhteydessä tarkastellaan ympäristöministeriön asetusta asuin-, majoitus- ja työtilojen suunnittelusta sekä kumotaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 51 §, 52 § ja 54 §.

3 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin vuoden 2017 aikana. Näin mahdollistettaisiin asetuksen antaminen siten, että se tulisi voimaan 1.1.2018.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 15 § koskee omaisuuden suojaa ja sen mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan päätetään lailla. Mainitun omaisuudensuojan yleislausekkeen perusteella arvioidaan omistajan käyttöoikeuksi-en ja omistajan määräämisvallan erilaisia rajoituksia. Esitys ei tarkoita sellaista rajoitusta omaisuudensuojaan, että se vaikuttaisi esimerkiksi omistajan vapauteen käyttää omaisuuttaan. Rakentamismääräykset rajoittavat omistajan mahdollisuuksia käyttää omaisuuttaan, mutta nii-tä koskevien vaatimusten toteuttamisessa eivät kuitenkaan omaisuuteen kohdistuvat käyttöra-joitukset muodostu niin merkittäviksi, että ne rinnastuisivat tosiasiallisilta vaikutuksiltaan omaisuuden pakkolunastukseen (esimerkiksi PeVL 38/1998 vp).

Perusoikeusrajoitusten tulee perustua eduskunnan säätämään lakiin. Lisäksi perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asi-oista, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lain alaan. Asetuksia voidaan kuitenkin antaa perus-tuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Valtuuttavan lain on täytettävä vaati-mukset täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta.

20

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut perusoikeuksien rajoittamiselle seu-raavat edellytykset: rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltäviä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeus-järjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perus-oikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelyistä sekä rajoitukset ei-vät saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Ehdotus perustuu muun rakentamisen sääntelyn tapaan laajasti lainsäädäntövallan delegoinnin varaan, joten se on merkityksellinen perustuslain 80 §:n asetusten antamista ja lainsäädäntö-vallan siirtoa koskevien säännösten kannalta. Lain tasoisia perussäännöksiä on ehdotettu esi-tyksessä täsmennettäväksi ja ehdotetuissa asetuksenantovaltuuksissa on otettu huomioon täs-mällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Perustuslain 121 §:n mukaan kunnilla on itsehallinto. Valtiovalta ei voi vaikuttaa kuntien ra-kennusvalvontaviranomaisten päätöksiin. Kunnat voivat itsenäisesti päättää rakennusjärjestys-tensä sisällöstä ja lupaehtojen tulkinnasta lainsäädännön puitteissa.

Edellä esitetyillä perusteilla ehdotus laiksi voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyk-sessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

21

Lakiehdotus

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 113 §:n 1 momentti, 115 §:n 3 momentti ja 135 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä on 135 §:n 2 momentti osaksi laissa 1129/2008

lisätään lakiin uusi 117 j § ja 117 k § seuraavasti:

Rakennus

Rakennus on asumiseen, työntekoon, varastointiin tai muuhun käyttöön tarkoitettu kiinteä tai paikallaan pidettäväksi tarkoitettu rakennelma, rakenne tai laitos, joka ominaisuuksiensa vuoksi edellyttää viranomaisvalvontaa turvallisuuteen, terveellisyteen, maisemaan, viihtyisyyteen, ympäristönäkökohtiin taikka muihin tämän lain tavoitteisiin liittyvistä syistä. Rakennukseen tehtävää laajennusta ja kerrosalaan laskettavan tilan lisäämistä on pidettävä uutena rakennuksena.

115§

Kerrosala

Rakennuksen kerrosalaan lasketaan kerrosten alat ulkoseinien ulkopinnan mukaan laskettuna ja se kellarikerroksen tai ullakonala, johon sijoitetaan tai voidaan näiden tilojen sijainnista, yhteyksistä, koosta, valoisuudesta ja muista ominaisuuksista päätellen sijoittaa rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja. Jos ulkoseinän paksuus on enemmän kuin 250 millimetriä tai huoneistoa rajaavan väliseinän paksuus on enemmän kuin 180 millimetriä, saa rakennuksen kerrosala ylittää muutoin rakennettavaksi sallitun kerrosalan tästä aiheutuvan pinta-alan verran. Rakennuksen rakennettavaksi sallitun kerrosalan voi ylittää myös rakennettavan väestönsuojan osalta tai taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuilun tai hormin rakentamiseen tarvittavan pinta-alan verran.

117 j §

Asuin-, majoitus- ja työtilat

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että asumiseen, majoitukseen ja työskentelyyn tarkoitettut tilat suunnitellaan ja rakennetaan turallisiksi, toimiviksi, viihtyisiksi ja käyttötarkoitukseensa soveltuviksi.

Asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävä rakennus on sijoitettava ja rakennuksen tilat järjestettävä ympäristökijät ja luonnonolosuhteet huomioon ottaen. Asuin-, majoitus ja työtilassa on oltava ikkuna luonnonvalon saamiseksi. Työtilan ja asuinhuoneistoissa olevan yhden asuin-huoneen valaistus voidaan järjestää myös toisen tilan kautta tulevalla välillisellä luonnonvalolla. Työtilan valaistus työn luonteen niin edellyttäessä voidaan järjestää osaksi tai kokonaan keinovalolla. Työtilan suunnittelussa on tällöin kiinnitettävä erityistä huomiota ilmanvaihdon riittävyteen, uloskäytävien turvallisuuteen ja valaistukseen, tarpeellisten varajärjestelmien

22

tarkoituksenmukaisuuteen sekä työtilan viihtyisyyteen. Asuin-, majoitus- ja työtiloja sisältävän rakennuksen on oltava teknisiltä ratkaisuiltaan sellainen, että rakennuksessa oleskelevilla henkilöillä on edellytykset kutsua hätätilanteessa apua matkaviestinten avulla ellei kysymyksessä ole rakennus, jonka sisätilakuluvuutta on vaimennettava turvallisuuden takia.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä:

- 1) asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävän rakennuksen suhteesta ympäristöönsä;
- 2) asuin-, majoitus- tai työtilan koosta, tiloista, varustuksesta ja valaistuksesta;
- 3) asuin-, majoitus- tai työtilan ovista, kulkuaukoista ja kulkuyhteyksistä;

4) teknisistä ratkaisista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle.

117 k §

Kokoontumistilat

Kokoontumistilassa, kokoontumisalueiden katsomoissa sekä kokous-, näyttely- ja yleisötiloissa sekä muissa vastaavissa rakennelmissa voi oleskella samanaikaisesti sen verran henkilöitä, että he pääsevät poistumaan turvallisesti.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on rakennusluvassa, toimenpideluvassa tai paloturvallisuuden vuoksi erikseen tarvittavassa päätöksessä vahvistettava kokoontumistilassa samanaikaisesti sallittujen henkilöiden enimmäismäärä. Tätä koskeva ilmoitus on kiinnitettävä näkyvälle paikalle kokoontumistilaan. Kokoontumistilaan on oltava pääsy myös niillä henkilöillä, joiden kyky liikkua tai muutoin toimia on rajoittunut. Kokoontumisalueiden katsomoissa sekä kokous-, näyttely- tai yleisötiloista ja muista vastaavista rakennelmista on voimassa, mitä kokoontumistilasta säädetään.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä kokoontumistilojen käyttö- ja poistumisturvallisuudesta.

135 §

Rakennusluvan edellytykset asemakaava-alueella

Edellä 125 §:n 3 ja 5 momentissa tarkoitettuja korjaus- ja muutostöitä koskevaa lupaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä rakennusluvan edellytyksistä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä päivänä kuuta 2017

23

Liite

Rinnakkaisteksti

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 113 §:n 1 momentti, 115 §:n 3 momentti ja 135 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä on 135 §:n 2 momentti osaksi laissa 1129/2008

lisätään lakiin uusi 117 j § ja 117 k § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

113§

Rakennus

Rakennus on asumiseen, työntekoon, varas-tointiin tai muuhun käyttöön tarkoitettu kiinteä tai paikallaan pidettäväksi tarkoitettu rakennelma, rakenne tai laitos, joka ominaisuuksiensa vuoksi edellyttää viranomaisvalvontaa turvallisuuden, terveellisyteen, maisemaan, viihtyisyyteen, ympäristönäkökohtiin taikka muihin tämän lain tavoitteisiin liittyvistä syistä.

115§

Kerrosala

Rakennuksen kerrosalaan luetaan kerrosten alat ulkoseinien ulkopinnan mukaan lasketuna ja se kellarikerroksen tai ullakonala, johon sijoitetaan tai voidaan näiden tilojen sijainnista, yhteyksistä, koosta, valoisuudesta ja muista ominaisuuksista päätellen sijoittaa rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja. Jos ulkoseinän paksuus on enemmän kuin 250 millimetriä, saa rakennuksen kerrosala ylittää muutoin rakennettavaksi sallitun kerrosalan tästä aiheutuvan pinta-alan verran.

113 §

Rakennus

Rakennus on asumiseen, työntekoon, varastointiin tai muuhun käyttöön tarkoitettu kiinteä tai paikallaan pidettäväksi tarkoitettu rakennelma, rakenne tai laitos, joka ominaisuuksiensa vuoksi edellyttää viranomaisvalvontaa turvallisuuden, terveellisyteen, maisemaan, viihtyisyyteen, ympäristönäkökohtiin taikka muihin tämän lain tavoitteisiin liittyvistä syistä. Rakennukseen tehtävää laajennusta ja kerrosalaan laskettavan tilan liittäminen on pidettävä uutena rakennuksena.

115§

Kerrosala

Rakennuksen kerrosalaan lasketaan kerrosten alat ulkoseinien ulkopinnan mukaan lasketuna ja se kellarikerroksen tai ullakonala, johon sijoitetaan tai voidaan näiden tilojen sijainnista, yhteyksistä, koosta, valoisuudesta ja muista ominaisuuksista päätellen sijoittaa rakennuksen pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaisia tiloja. Jos ulkoseinän paksuus on enemmän kuin 250 millimetriä tai huoneistoa rajaavan väliseinän paksuus on enemmän kuin 180 millimetriä, saa rakennuksen kerrosala ylittää muutoin rakennettavaksi sallitun kerrosalan tästä aiheutuvan pinta-alan verran. Rakennuksen rakennettavaksi sallitun kerrosalan voi ylittää myös väestönsuojan tai taloteknisten järjestelmien edellyttämän kuitun tai hormin rakentamiseen tarvittavan pinta-alan verran.

117 j §

Asuin-, majoitus- ja työtilat

Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että asumiseen, majoitukseen ja työskentelyyn tarkoitettut tilat suunnitellaan ja rakennetaan turvallisiksi, toimiviksi, viihtyisiksi ja käyttötarkoitukseensa soveltuviksi.

Asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävä rakennus on sijoitettava ja rakennuksen tilat järjestettävä ympäristökijät ja luonnonolo-suhteet huomioon ottaen. Asuin-, majoitus ja työtilassa on oltava ikkuna luonnonvalon saamiseksi. Työtilan ja asuinhuoneistoissa olevan yhden asuinhuoneen valaistus voidaan järjestää myös toisen tilan kautta tulevalla välillisellä luonnonvalolla. Työtilan valaistus työn luonteen niin edellyttäessä voidaan järjestää osaksi tai kokonaan keinovallalla. Työtilan suunnittelussa on tällöin kiinnitettävä erityistä huomiota ilmanvaihdon riittävyteen, uloskäytävien turvallisuuteen ja valaistukseen, tarpeellisten varajärjestelmien tarkoituksenmukaisuuteen sekä työtilan viihtyisyyteen. Asuin-, majoitus- ja työtiloja sisältävän rakennuksen on oltava teknisiltä ratkaisuiltaan sellainen, että rakennuksessa oleskelevilla henkilöillä on edellytykset kutsua hätätilanteessa apua matkaviestinten avulla ellei kysymyksessä ole rakennus, jonka sisätilakuluvuutta on vaimennettava turvallisuuden takia.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä:

- 1) asuin-, majoitus- tai työtiloja sisältävän rakennuksen suhteesta ympäristöönsä;
- 2) asuin-, majoitus- tai työtilan koosta, tiloista, varustuksesta ja valaistuksesta;
- 3) asuin-, majoitus- tai työtilan ovista, kulkuaukoista ja kulkuyhteyksistä;
- 4) teknisistä ratkaisuista, joilla voidaan luoda edellytykset matkaviestinten sisätilakuuluvuudelle.

25

135 §

Rakennusluvan edellytykset asemakaava-alueella

Edellä 125 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettuja korjaus- ja muutostöitä koskevaa lupaa ratkaistaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä rakennusluvan edellytyksistä säädetään.

-----

117 k §

Kokoontumistilat

Kokoontumistilassa, kokoontumisalueiden katsomoissa sekä kokous-, näyttely- ja yleisö-teltoissa sekä muissa vastaavissa rakennelmissa voi oleskella samanaikaisesti sen verran henkilöitä, että he pääsevät poistumaan turvallisesti.

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on rakennusluvassa, toimenpideluvassa tai palo-turvallisuuden vuoksi erikseen tarvittavassa päätöksessä vahvistettava kokoontumistilassa samanaikaisesti sallittujen henkilöiden enimmäismäärä. Tätä koskeva ilmoitus on kiinnitettävä näkyvälle paikalle kokoontumistilaan. Kokoontumistilaan on oltava pääsy myös niillä henkilöillä, joiden kyky liikkua tai muutoin toimia on rajoittunut. Kokoontumis-alueiden katsomoista sekä kokous-, näyttely- tai yleisöteltoista ja muista vastaavista rakennelmista on voimassa, mitä kokoontumistilasta säädetään.

Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä kokoon-
tumistilojen käyttö- ja poistumisturvallisuudesta.

135 §

Rakennusluvan edellytykset asemakaava-alueella

Edellä 125 §:n 3 ja 5 momentissa tarkoitettuja korjaus- ja muutostöitä koskevaa lupaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä rakennusluvan edellytyksistä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20